

อัตตา

อนรนา นลลล

อรรถา

อนรนา นลลล

คำนำ

บทบรรยายนี้ กลุ่มศึกษาและปฏิบัติธรรม มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ใช้ชื่อว่า
'เคล็ดลับในการทำงานให้มีความสุข'

เมื่อตกลงนำมาพิมพ์เป็นหนังสือ รู้สึกขัดข้องกับ
ความยาวของหัวเรื่อง เลยแปลงชื่อเป็น 'อัดดา' รวมทั้ง
แปลงข้อความนำเรื่องและความสรุปให้กลมกลืนกับ
ชื่อใหม่

หนังสือเล่มนี้สำเร็จด้วยน้ำใจและแรงกายของชาว
ทับแก้วทั้งหมด เพื่อเป็นธรรมบรรณาการแด่ญาติมิตร
สหายในวาระปีใหม่ ศรัทธาท่านอื่น ๆ ที่ได้ทราบ แสดง
ความปรารถนาใคร่ร่วมสมทบพิมพ์ เพื่อนำไปใช้เป็น
ของขวัญปีใหม่บ้าง

ดิฉันขอขอบพระคุณชาวทับแก้วทุกท่านที่มีส่วนช่วย
ให้หนังสือเล่มนี้สำเร็จขึ้นมา

ขออานิสงส์ที่พึงบังเกิดจากหนังสือนี้เป็นพลวปัจจัย
ให้ท่านทั้งปวงเหล่านั้น มีศรัทธาแน่นต่อการศึกษาปฏิบัติ
กายไปตามภาระหน้าที่ จนลุล่วงไปด้วยดี ขณะเดียวกัน
ก็รักษาใจให้เจริญงอกงามด้วยกุศล มีปัญญาเห็นชอบ
พากเพียรในอันจะดำรงสติเป็นเครื่องรักษาใจ ให้รู้ ตื่น
เบิกบาน

อมรา มลิลิตา

3 ตุลาคม 2529

94 ถนนศรีบัวเพ็ญ

ทุ่งมหาเมฆ

กทม.10120

อิตาลี

บรรยายที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
วันพฤหัสบดีที่ 21 สิงหาคม 2529

เราทุกคนต่างเคยทำงานกันมาแล้ว เคยสมหวัง
ผิดหวัง สุข ทุกข์ มาแล้วทุกรส จะมีใครเคยจงใจ
สงสัย ตามตัวเองบ้างไหมว่า อะไรคือสาเหตุ ตัวแปร ที่
ทำให้เกิดความลุ่ม ๆ ดอน ๆ เหล่านี้

ท่านผู้บริหารอาจมีข้อเสนอว่า เวลาคนทำงาน
มักมีเรื่องยุ่งยากในระหว่างผู้ร่วมงาน ที่เครื่องจักรทำงาน
ไม่เห็นมันมีเรื่องอย่างคนเลย

ก็คนต่างกับเครื่องจักร ตรงที่ คนมี ใจ แต่
เครื่องจักรไม่มี นั่นเอง

ใจคือตัวเหตุใหญ่

ถ้าเป็นใจแต่อย่างใจพระพุทธเจ้า ก็เพียง รู้
ตามหน้าที่ของ ชาติรู้ เปรียบเหมือนเราขีดไม้ขีด หัว
ไม้ขีดก็ลุกฟู แต่ก้านเปียกน้ำ ลูกฟูใหม่หัวไม้ขีดหมด

แล้วก็ดับ แต่ใจของปุถุชนคนเรา มีความยึดมั่นถือ
มั่นตามความรู้ ความคิดที่บิด ๆ เบี้ยว ๆ เฉลไฉนไปจาก
ความเป็นจริง ก่อรูปก่อร่างเป็น นี้นั้นนะ หรืออัตตา
ตัวตน เป็นแกนศูนย์กลาง ทำนองเดียวกับแรงดึงดูด
โลก ที่มีอิทธิพลดึงดูดทุกอย่างให้ตกกลับมาสู่โลก

อัตตาก็เช่นกันกับแรงดึงดูดโลก ไม่ว่าจะคิด
อะไร พุดอะไร กระทำอะไร ทั้งไม่รู้ตัว ไม่ตั้งใจ มันก็
ครอบงำใจให้ทำเพื่อตัวของตัว เห็นแต่กับตัวเอง
เหมือนหัวไม้ขีดลุกฟู แล้วก็ลามต่อไปไหม้ก้าน ไหม้
มือ ไหม้ข้าวของใกล้เคียงเสียหาย ตามความนึกคิด
หวัง จดจำต่าง ๆ ที่หมุ่นพุดอยู่ในใจ

ความคาดคิดหวังเหล่านี้ เรามักคิดฝงใจเอาไว้
โดยไม่รู้ตัว ตั้งแต่ก่อนมาทำงาน บางคนก็คิดว่า ถ้า
ทำงานประสบผลสำเร็จ เราต้องก้าวหน้า ต้องมีผลงาน
ต้องได้เลื่อนขั้น หรือถ้าเป็นอาจารย์อย่างนี้ ก็ต้องมี
ตำแหน่งทางวิชาการ

แล้วเราเองไม่เคยทวนถามตัวเองว่า ในจิตใต้
สำนึกของเรา เราไปตั้งเข็ม ตั้งเป้าอะไรเอาไว้ พอทำไป
แล้วเราก็มองอยู่ โดยที่รู้ตัว พอผลออกมาไม่เป็น
อย่างหวัง ก็เซ็ง แล้วบางทีเราเองก็หาเหตุไม่ได้ว่า เรา
เซ็งทำไม

ดิฉันขอยกตัวอย่างของตัวเอง เริ่มต้นดิฉันเป็นข้าราชการกรมการแพทย์ เมื่อได้ย้ายมาประจำที่โรงพยาบาลเด็ก ก็ลาไปศึกษาต่อที่สหรัฐเพื่อฝึกเป็นผู้เชี่ยวชาญโรคเด็ก สมัยนั้นที่โรงพยาบาลเด็กกำลังค้นคว้าเกี่ยวกับความพิการแต่กำเนิด ดิฉันก็ทำปริญญาเอกต่อเกี่ยวกับเรื่องนี้ ระหว่างที่ทำอยู่นั้น กรมการแพทย์เปลี่ยนนโยบาย ถอนแพทย์ที่วันลายังไม่หมดกลับเมืองไทย โดยไม่สนใจว่า ใครยังทำอะไรค้างอยู่ ซึ่งแต่เดิมนิฉันอนุญาตให้ลาต่อได้แล้ว โดยอ้างว่ามีนโยบายเปลี่ยนแปลงกระทันหัน ยกเลิกคำอนุมัติเดิมทั้งหมด แล้วให้ข้าราชการกรมการแพทย์ทุกคนกลับมารายงานตัวภายใน 15 วัน ตอนนั้นดิฉันกำลังเรียนติตพันอยู่ ก็เลยลาออก

กลับมาแล้ว มารับราชการที่คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล คุณสมบัติของดิฉันเป็นผู้เชี่ยวชาญโรคเด็ก และมีปริญญาเอกทางสรีรวิทยา ซึ่งตอนที่บรรจุนั้น เงินเดือนของดิฉันสูงกว่าผู้ที่มีปริญญาเอกอย่างเดียว หนึ่งขั้น

ตอนนั้นดิฉันไม่ทราบว่าจะเป็นอย่างนี้ถ้าเราไม่วิ่ง เจ้าหน้าที่ธุรการจะแะอ้อมเรื่อง จนกระทั่งถึงปีงบประมาณใหม่ เงินเดือนเราก็ถูกยกเลิกไป เพราะ

ยังไม่ได้ปรับวุฒิ

ดิฉันเข้าใจว่าตัวเองทำงานเพราะรักงาน ไม่เคยคิดติดข้องว่า เราทำงานเพราะต้องการขึ้นเงินเดือน แต่พอรู้ว่าเงินเดือนเราถูกโกงไปหนึ่งขั้น มันเห็นใจของตัวเองเลยว่า ไม่สุขเสียแล้ว แล้วก็เข้าใจตัวเองด้วยว่า ทำไมมันถึงคันอยู่ในใจ ก็พยายามที่จะหาสาเหตุ

ดั่งที่ดิฉันเรียนไว้แล้วว่า บางทีใจเรานี้เราก็ไม่รู้จัก คันหาสาเหตุว่าเราอยากได้จริงหรือ กับเงินขึ้นเดี่ยวนั้นนะ มันก็บอกว่า ไม่เห็นแคร์เลย แล้วจริง ๆ แล้วมันก็เป็นเงินไม่กี่บาทหรอก ซึ่งเราเองก็ไม่ได้รู้สึกที่เราเดือดร้อน แต่มันก็ยังคันไม่หาย

เอ๊ะ...นี่ยังไงกัน เราเป็นคนหลอกตัวเองหรือยังไง แท้ที่จริงเราอยากได้ แล้วแสร้งบอกตัวเองว่า ไม่อยากได้ มันก็ไม่ใช่

อ้อ...พอดีไปดูมา ไม่ใช่อะไรหรอก มันไปติดอยู่ตรงศักดิ์ศรี เดี่ยวคนเขาจะไม่รู้ว่า ขึ้นเงินเดือนของฉันมันสูงกว่านั้นนะ แล้วถ้าไม่ได้มีการผิดพลาดไปอย่างนี้ เงินเดือนก็ต้องมากกว่าคนอื่นเขา มันไปติดอยู่ตรงนี้ ซึ่งจริง ๆ แล้ว คนอื่นเขาอาจจะไม่ได้สนใจ แล้วก็ไม่มีใครรู้ด้วยซ้ำไป แต่เห็นหรือไม่ว่า ไอ้อึดตาของตัวเองนี่มันติดอยู่ตั้งแต่ครั้งไหนก็ไม่รู้

แต่เดิมาก็คิดว่าตัวเองสุขภาพ "ไม่ได้มีอัตรากันต้องเรียกเราว่าคุณหมอดอกเตอร์ แต่พอถึงจุดนั้นก็ได้เห็น ว่าจริง ๆ แล้ว ไอ้โฮ...อัตรามันใหญ่บรมเลย เพียงแค่ว่าคนเขาจะไม่รู้ว่าเรสำคัญอย่างนั้น โอโฮ...มันหมดสนุกในการจะทำงานไปเป็นหลายเดือนเลย รู้สึกว่าจะ 6 เดือนหรือกว่านั้น กว่าที่เราจะเห็นตัวเองว่า ที่มันคันในหัวใจ และไม่สามารถสนุกอยู่กับงานได้อย่างปกติ มันเพราะอะไร

จากจุดนี้ทำให้ดิฉันได้เห็น ว่าหลาย ๆ คนก็คงเหมือนดิฉัน แล้วบางทีเราก็ตอบตัวเองไม่ได้ ครั้นมีบางคนมาว่าเราว่า *เรื่องอะไรกันของแก่นี้ก็ต้องแข็ง* เราก็อกรธเพราะเราเองยังตอบตัวเองไม่ได้ แต่ก็รู้อยู่ว่ามันแข็ง

ทีนี้เมื่อหาเหตุยังไม่ได้ เหมือนเราเป็นโรค แต่ก็ไม่รู้ว่า เป็นโรคอะไร จะไปหาหมอก็อธิบายให้เขาฟังไม่ถูก หมอก็อกรธว่า *คุณพิกลจริง ๆ คุณไม่สบาย แล้วผมถามว่าเป็นตรงไหน ปวดหัวหรือ คุณก็ว่าไม่ใช่ ปวดหัวแม่เท้าหรือ ก็ไม่ใช่ แล้วคุณจะมาหาผมทำไม*

เรากียิ่งแย่ใหญ่เลย เพราะตัวเองก็ช่วยตัวเองไม่ได้ จะไปหาใครให้เขาช่วย เขาก็ดูเรามาอีก ตกงเลยอาการกำเริบหนักเข้าไปอีก

เมื่อเป็นอย่างนี้ ถ้ามันมีอาการขึ้นมา ต้องจับ

สังเกตให้ได้ จากจุดนี้ก็ทำให้ดิฉันได้ความคิดขึ้นมาว่าความสุขเป็นนามธรรม แต่เรามักจะไขว้เขว เอาความสุขไปผูกกับรูปธรรม เมื่อเป็นอย่างนี้แล้วโอกาสที่เราจะเกิดความทุกข์ก็มาก เพราะอะไร เพราะว่า...รูปธรรมมันไม่แปรไปตามความสามารถของเราหรอก

ถ้าเราตั้งอกตั้งใจทำงานเพื่อให้มีผลงาน เราไม่ค่อยมีเวลาไปให้เจ้านายเห็นหน้าหรอก ถ้าเจ้านายเราเป็นคนหูเบา หรือเป็นคนชนิดที่เข้าจั้นมา ก็ต้องเห็นหน้าลูกน้องคนนี้สักหน่อยหนึ่ง ก่อนกลับบ้านก็ต้องเห็นเสียอีกนิดหนึ่ง ถ้าไม่ได้เห็น แล้วบังเอิญมีคนไปช่วยเป่าหูท่านว่า วันนี้เราขาดงาน พรุ่งนี้ก็มีธุระจะไปไหน อะไรอย่างนี้ ท่านก็ปลิวตามได้เหมือนกัน

แล้วงานที่เราอุตส่าห์ก้มหน้าก้มตาทำ ด้วยความตั้งอกตั้งใจ พอได้ผลออกมา ก็เกิดมีเพื่อนที่ปกติไม่ค่อยตั้งใจทำเท่าไร แต่เป็นคนเก่งประเภทไม่ว่าจะตรงไหน สามารถเอาหน้าไปเสนอได้ทุกครั้งไป ก็มาบอกกับเราว่า *ผมของานของคุณหน่อยนะ เพราะว่างานวิจัยมันเกี่ยวข้องกัน ผมจะเอาไปอ้างอิงนิดหน่อย*

นี่เป็นเรื่องจริง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคุณหมอท่านหนึ่ง ท่านปฏิบัติธรรมเหมือนกัน และเคยบอกว่า ที่ท่านยังทำงานทุกวัน ๆ เพื่อผลงานของท่านจะได้เป็น

ประโยชน์ต่อชาวโลก จะปรากฏออกไปในรูปแบบไหนท่านไม่แคร์

แต่พอเรื่องนี้เกิดขึ้น ก็ปรากฏว่า หลังจากที่ท่านตกลงปลงข้ออนุญาตว่า เอาเลย จะเอาตรงไหนไปอ้างอิงให้เกิดประโยชน์ ก็ยินดี

พอบทความชิ้นนั้นตีพิมพ์ออกมา มันไม่ใช่อย่างที่ขออนุญาต ผลงานของท่านทั้งหมดกลายเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ตีพิมพ์ภายในชื่อของคุณคนนั้นแล้วแม้กระทั่งตัวฝอยตัวจีบจ้อยแค้ไหนก็ไม่มีอ้างอิงสักนิดว่า ผลมาจากใคร มาจากที่ตรงไหน

คราวนี้ก็ถึงจุดที่คุณหมอเจ้าของผลงาน ท่านเดินโฉบฉ่างเลยไม่เป็นอันทำงานแล้ว โทรศัพท์ถึงเพื่อนฝูงทั้งหลายว่า ฉันจะต้องฟ้องเพราะทำอย่างนี้หน้าด้านชัด ๆ โกงผลงานกันนี่ ซึ่งเราก็ตีใจ เป็นเราเราก็ตึงเต้นอย่างนั้นเหมือนกัน

ตอนนั้นดิฉันผ่านวิกฤติหลาย ๆ อย่างมา จนพอมองเห็นว่า ถ้าเราเดินต่อไปหรือเราฟ้องร้อง เราก็ยิ่งสุขภาพจิตเสื่อมหนักเข้าไปอีก แล้วก็...อาจได้โรคกระเพาะทะลุติดตามมา ก็เลยย้อนถามท่านว่า ไหนเธอเคยบอกว่า เธอทำงานไม่ได้หวังว่าใครจะต้องมายกย่องว่า ผลงานอันนี้มาจากฝีมือของเธอยังไงล่ะ

ท่านก็หยุดคิด เออ...จริงแฮะ แต่มันยังเจ็บใจอยู่นะ
คนอะไรไม่มีมารยาท อย่างน้อยขอใจเราสักคำก็ไม่มี

ดิฉันก็เตือนว่า ถ้าเราทำงานเพื่อนาน แล้วเรามีความ
สุขกับงานของเรา เคี้ยวเน้งงานของเราบรรลุผลเต็มที่แล้ว เพราะเรา
ไม่มีเวลาจะเขียน ก็มีคนอื่นมาช่วยเขียนให้ แล้วก็เอาไปลงพิมพ์ ทำให้
โลกรู้ผลงาน ถ้ามีใครอยากจะทำไปอ้างอิง หรือว่ากำลังติดตรึงอยู่
เขาก็จะได้ทำต่อไป แล้วเธอยังไม่โมทนาอีกหรือว่า เขาหวังดีกับเธอ

ท่านอึ้งไปนาน แล้วบอก...แต่มันยังไม่โมทนาไม่ได้
กตพินยังไม้มั่นก็ยังเจ็บใจ

เห็นไหมคะ คนเราลงถ้ายังมีอึดตาอยู่ มันจะ
ต้องเกิดอุบัติเหตุอย่างนี้ขึ้นเสมอ แล้วสมัยนี้เราจะ
พบอย่างนี้บ่อย ๆ

อีกรายหนึ่ง ท่านถูกเชิญไปเป็นอาจารย์พิเศษ
ที่วิทยาเขตแห่งหนึ่งซึ่งเพิ่งเปิดใหม่ ตอนนั้นอาจารย์
ที่วิทยาเขตแห่งนั้นยังไม่กลับมาจากเมืองนอก ท่านก็
อุตสาหะตั้งอกตั้งใจสอนอย่างดี มีแผ่นปลิว มีอะไรต่อ
อะไรไปแจก

ปรากฏว่า อาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ของท่าน มา
ทำปริญญาโทกับท่าน แล้วก็ไปบรรจุที่วิทยาเขตแห่ง
นั้น ต้องมีผลงานเพื่อที่จะขอตำแหน่งเป็น ผศ. ก็

เขียนหนังสือขึ้นมา โดยเอาแผ่นปลิวทั้งหมดของ
ท่าน ที่ท่านใช้ประกอบการสอนตลอดหนึ่งปีนั้น เอา
ไปเรียงพิมพ์ในหนังสือโดยไม่ได้บอกเลขสัปดาห์หนึ่งว่า
อันนี้อ้างอิงมาจากแผ่นการสอนของท่าน

เรื่องอย่างนี้เวลานี้มีอยู่เสมอในวงงาน โปรด
อย่าได้อัศจรรย์ใจ แล้วถ้าเรายังไม่สามารถถล่มอัตรดา
ของเราได้ รับรองว่าการทำงานของเรา...เชิง...แล้วก็มี
ความทุกข์ แล้วก็ทำให้เรากลายเป็นคนหงุดหงิด

ถ้าคนที่รับฟังเรื่องไม่ได้เกี่ยวข้องกับวงการ
เป็นคนกลาง ฟังเรื่องแล้ว ก็จะลงความเห็น ว่า *โธ่เอ๊ย...*
ทำไมจะต้องเป็นคนขี้หวงอย่างนี้

แต่รับรอง ถ้าเพื่อนมาโดนกับใครเข้าบ้าง นาน...
นานกว่าจะทำใจได้ ดิฉันฟังท่านเล่า ก็ยังเห็นใจ ที่
ท่านเดินโฉบฉวย เป็นวัน ๆ กว่าจะระงับได้ มันต้อง
ผ่านความรู้สึกลักษณะนั้นจนอึดตัว

ย้อนนึกถึงเรื่องของตัวเอง แค่งเงินไม่เท่าไร
ดิฉันยังคันอยู่เป็นเดือน จนกระทั่งในที่สุด คลำพบว่า
อ้อ...จริง ๆ แล้วก็ไม่ได้ต้องการเงิน ไม่ได้ต้องการ
ขั้นหรือก แต่ต้องการให้คนเขารับรู้ คล้าย ๆ กับว่า
ความสามารถของเรา หน้าตาของเรา มันขึ้นอยู่กับ
ประกาศนียบัตรที่โลกเขาจะรับรอง

พอถึงจุดนี้ ก็ทำให้ย้อนนึกถึงธรรมะของพระพุทธเจ้า ที่ท่านตรัสว่า สิ่งหนึ่งที่ทำให้จิตใจปลุขณหวั่นไหวไป และหาความสุขได้ยาก ก็คือการเอาใจของเราไปเกี่ยวไว้กับโลกธรรม

โลกธรรมคืออะไร ก็คือคำสรรเสริญ นินทา คำวิพากษ์วิจารณ์ ถ้าจะเอาให้ครบ 8 อย่าง นอกจากนินทา สรรเสริญ ก็ได้แก่สุข ทุกข์ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ ท่านว่า 8 สิ่งนี้คือ หนามที่ร้อยรัดจิตใจของเราเอาไว้ ถ้าเป็นฝ่ายลบ

ถ้าเป็นฝ่ายบวก มันก็เหมือนกับลมที่พัดเราขึ้นไปทำนองเดียวกับว่าวติดลมบน พอลมหยุดพัดเราก็ตกแป้กลงมา ถ้าขึ้นไปสูงมากเวลาตกเราก็อาจหลังหัก หรือว่าก้นกบพังไปเลย

เมื่อเป็นอย่างนี้ เราจะเตรียมตัวเตรียมใจอย่างไรให้ใจของเราไม่ถูกโลกธรรมหวั่นไหว

แรก ๆ ดิฉันเคยคิดว่า ตัวเองเป็นคนหนักแน่น ใครพูดอะไรก็ไม่ค่อยหวั่นไหวตาม แต่จริง ๆ แล้วพบว่า เราหลอกตัวเองทั้งนั้น

เมื่อจบ ดิฉันอยู่กรมการแพทย์ การเป็นข้าราชการกรมการแพทย์ เริ่มต้นเราจะถูกส่งออกหัวเมือง ดิฉันถูกส่งไปประจำที่โรงพยาบาลต่างจังหวัดแห่งหนึ่ง จำ

ได้ว่า ครั้งแรกที่สุด พอไปถึงทำคนไข้ตาย 3 คนรวด
ด้วยความเข้าใจผิด

ปกติเวลาที่หมอสั่งว่า ให้คนไข้ absolute bed
rest แปลว่า คนไข้จะต้องนอนอยู่บนเตียงอย่างเด็ดขาด
จะถ่ายก็ใช้หม้อนอนถ่ายบนเตียง แต่ที่จังหวัดนี้ การ
ถ่ายบนเตียงเป็นเรื่องที่คนไข้กระดากมาก แล้ว
พยาบาลจะทำให้คนไข้ที่ยังพอตะเกียกตะกายลุกไป
ห้องน้ำได้ ย่อมทำกิจกรรมเหล่านี้บนเตียงก็ลำบาก
เหลือเกิน

ที่โรงพยาบาลแห่งนี้ ก็เลยตกลงกันในระหว่าง
หมอและพยาบาล เข้าใจกันเป็นภาษาสากลเฉพาะ
ตนว่า ถ้าสั่งให้คนไข้จำกัดอยู่บนเตียง ถ้าเขายังเดินไหว สมควรจะไป
ไปห้องน้ำ ก็อนุญาตให้ไปได้

ดิฉันกะเหรียงใหม่ ไปถึงยังไม่รู้ข้อตกลงอันนี้
แล้วก็ไม่มีใครอธิบายให้ฟัง เราก็คิดว่าคำอย่างนี้เป็น
ภาษาสากล เพิ่งออกไปจากโรงเรียนแพทย์ ก็ยึดถือว่า
คำจำกัดความนี้ต้องเทียบได้กับพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน ย่อมเป็นที่เชื่อถือได้

คนไข้หัวใจวาย บวมเป่งจนเนื้อแทบปริ เราก็
สั่งยาขับปัสสาวะ สะดุดใจนิดหนึ่งแล้วว่า คุณพยาบาล
หงุดหงิดมาก ประท้วงว่า *ถ้าคุณหมอสั่งยาขับปัสสาวะ*

คนไข้ ก็ตายเร็วขึ้น

ก็อรรธาธิบายให้เขาฟังว่า หนู...ก็คนไข้วม เราให้ยา
ขับปัสสาวะไป ก็เท่ากับเราช่วยเร่งให้น้ำระบายทิ้งไปได้ ในตัวก็มีน้ำ
น้อยลง หัวใจจะได้ทำงานเบาแรงไงล่ะ

แล้วก็ไม่ได้ตั้งใจจะไปถามเขาว่า ทำไมหนูถึงพูด
ว่า ให้ยาขับปัสสาวะแล้วคนไข้จะตายเร็วขึ้น แต่ก็เห็นเหมือน
กันว่า สีหน้าคุณพยาบาลไม่ได้เห็นด้วยกับเราเลย เขา
คงแข็งที่จะต่อล้อต่อเถียง และคงคิดว่า หมอเนี่ยหัวคือ
หัวรั้น ก็ปล่อยให้มันได้บทเรียนไปก็แล้วกัน

เราสั่งเสร็จก็ไปทำงานอื่นต่อไป ไม่มีเวลาได้
ย้อนกลับมาดูคนไข้อีก วันรุ่งขึ้น ก็เห็นคนไข้คนหนึ่ง
ในสามคนนั้น กำลังยื่นโหนบานประตูห้องน้ำ จะเป็น
ลมมิเป็นลมແທ່! เราก็ร้องสุดเสียงว่า ตายแล้ว...ใคร...ใคร
ปล่อยให้คนไข้ของฉัน ซึ่งสั่งว่าให้จุ่มคอตอยู่บนเตียงไปห้องน้ำ

พยาบาลก็บอก...ก็หนูบอกคุณหมอแล้ว คุณหมอไม่
เชื่อหนู คราวนี้เราเป็นลม หาเก้าอี้นั่งได้ก็ทรุดลงนั่ง
เหงื่อแตกเลย ถาม...ไหนคุณลองอธิบายหน่อยซิ เขาจึงได้
อธิบายให้ฟังว่า ถ้าคนไข้ยังลุกไปไหน สมควรใจจะไป
ห้องน้ำ เขาก็มีสิทธิ์จะไป

คราวนี้ดิฉันเป็นลมสลบ เพราะพอสืบสาวราว
เรื่อง สองคนตายไปเรียบร้อยแล้ว คนนี้ยังงี้ ๆ ก็แก้

ไม่ฝัน ไม่ช้าไม่นาน ไม่ถึงครึ่งชั่วโมงก็ตายไปตามระเบียบ

ดิฉันแข็ง...กินข้าวไม่ลง รู้สึก...มัน...มัน โศก
หมดเลย ความรู้สึกที่ว่าเราบอออกมา ตั้งอกตั้งใจจะทำงาน
เปรียบความรู้สึกเหมือนเดินไป เดินไป ตอนแรกนึก
ว่าถนนยังไปอีกไกลแสนไกล อยู่ ๆ ก็ไปเจอเครื่อง
หมายบอกว่าทางตัน ขอให้เปลี่ยนทางเดิน

กำลังคิดว่า เอ...เราจะทำยังไงดี ก็มีคุณหมอ
เก่าซึ่งเป็นรุ่นพี่เข้ามาหา เราก็ดีใจนึกว่าเขาจะมาปลอบ
โยนเรา เพราะมีเพลง ๆ หนึ่งของโรงเรียนแพทย์ว่า
เราจะรักกันเหมือนเกลียวเชือกควั่น

ก็ถามเขาว่า... พี่ว่ายังไงคะ เขาก็บอกว่า ผมเห็นใจ
หมอครับแต่ถ้าผมเป็นหมอ ผมจะเข้ากรุงเทพฯ ไปหาท่านผู้อำนวยการ
กรม แล้วขอย้ายไปจังหวัดอื่น เพราะในจังหวัดเล็ก ๆ อย่างนี้ เริ่มต้น
ด้วยความชวยอย่างนี้แล้ว ต่อให้หมอเก่งยังไง ๆ คนไข้เขาก็ไม่มาหา
หมอ แล้วก็ยากที่หมอจะทำตัวให้มีชื่อเสียงขึ้นมาได้

ใจเราก็...ตอนแรกก็เหมือนต้นไม้ที่ถูกแดด
เผาจนคอหักพับ รู้สึกตลบเต็มทนแล้ว พอได้ยินอย่าง
นี้เข้า ก็เท่ากับเอาน้ำร้อนเทลงก้นลงไปอีก มีความ
รู้สึกที่ว่า โอโฮ...นี่เราจะอยู่ยังไงไหว พี่ที่คิดว่าจะรักเรา
เหมือนเกลียวเชือกควั่น เขาก็กลายเป็นเกลียวกับเราแล้ว
คนไข้ก็คงไม่เอากับเราแน่ คุณพยาบาลนั่นแทบบึ้ง

ศูนย์กับเราเลย

เอ...เราจะหันหน้าไปหาใครดี ก็เกือบแล้วละ เกือบจะไปเก็บกระเป๋าตามคำแนะนำแล้ว แต่พอเดินไปได้ครึ่งทาง มันเกิดความคิดขึ้นมาว่า ถ้าเราย้ายไปจังหวัดใหม่ มันก็คงมีค่าอะไรที่ในจังหวัดนั้นเขาตกลงกันเฉพาะตัวอีก เราก็ต้องพลาดอีกจนได้นั่นแหละ แล้วในชีวิตการทำงานของเรา เราจะตั้งหน้าเก็บกระเป๋าแบบนี้ไปจนครบ 72 จังหวัด หรือยังงั้น ไม่เอาละ เอามันให้รู้ดีรู้ชั่วไปตรงนี้แหละ

พอเกิดความฮึดอย่างนี้แล้ว ใจมันก็วางอยู่ที่ศูนย์ชิกะ ไอ้ที่เราคิดว่า แหมเราก็มีแผนเหมือนกัน มันก็หมด ตอนนี่คิดแต่เพียงว่าเพราะพี่เขาบอกแล้วว่า ยากที่เราจะทำให้คนไข้มาศรทศากับเราได้ เพราะฉะนั้นเราก็ไม่หวังอะไรเลย จะให้เวลา 6 เดือน ในระหว่าง 6 เดือน ใครจะว่าเราเป็นหมอเถื่อน หมอเส็งเคร็ง หรือว่า เขาจะดูถูกดูหมิ่น เยาะเย้ยอะไรเรา เราก็จะไม่หวั่นไม่ไหว ไม่สนใจทั้งนั้น

เมื่อใจคิดได้อย่างนั้นจริง ๆ แล้ว มันก็ไม่เหลืออึดตา ที่นี้ก็เบาสบาย ไม่ว่าใครจะว่าอะไร คนไข้มาถึง เราก็มีความอดทนที่จะอธิบายอย่างดีที่สุด ไม่ไปโกรธไปแค้นเขา เขาประท้วงเราว่าอย่างไร หรือเขา

พูดจาไม่เพราะหู ไม่เข้าหูยังไง เราก็ทำเหมือนกับว่า
เราเป็นอริฐเป็นปุ่น ไม่ได้สะดุ้งสะเทือน บุรุษพยาบาล
จะไม่ฟังคำสั่งเรา เราก็อ่อนวอนงอนง้อ ไม่ได้ไป
กระต๊บบมือกระต๊บบเท้าเอาตั้งใจ ซึ่งถ้าเป็นแต่ก่อนคง
ทำนะคะ เพราะตอนนั้นสงบเสียงมเจียมตัวว่า เรามั่นไว้
คุณค่า

ก็ก้มหน้าก้มตาทำไป ใจก็มีความสงบสุขขึ้นมา
โดยที่เราไม่รู้ตัว ยังไม่ทันจะครบ 6 เดือน ประมาณ
สัก 2 เดือนได้ ปกติเวลาให้น้ำเกลือเด็กคนไข้ ดิ้นหนี
ที่เส้นกลางหน้าผาก เพราะเด็กไม่สามารถดิ้นรนเอา
มือไปดึงออกได้ เพราะฉะนั้นน้ำเกลือจึงไม่โป่งไม่
พอง ก็ให้ตรงนี้เป็นประจำ

รายแรกที่เราเริ่มทำก็ได้บทเรียน พอแทงเข็มน้ำ
เกลือได้ บอกกับแม่เด็กว่า คุณสบายใจหายห่วงได้
แล้ว พอให้น้ำเกลือหมดขวดลูกคุณก็จะดี วันรุ่งขึ้นก็
ลุกขึ้นวิ่งได้ แม่ก็นั่งร้องไห้เอา ๆ อีกสองชั่วโมงขึ้นไป
ดู เด็กก็หลับดี ที่ตอนแรกมากระสับกระส่าย ปาก
แห้ง ตัวเหี่ยวย่น ก็ค่อย ๆ ดีขึ้น เหมือนกับต้นไม้ที่
ได้น้ำ แต่แม่คะ ร้องให้จนกระทั่งทำท่าว่าตาแทบลืม
ไม่ขึ้น ก็สงสัย ไปถามเขาว่าเรื่องอะไรกัน เขาบอกว่าก็
นั่นแหละ ก็คุณหมอยืนยันว่า ลูกหายแน่ ๆ จึงได้สงสาร ก็คุณหมอ

ช๊ะ น้ำเกลือขวดต้งใหญ่ แล้วยกหัวลูกฉัน (คือลูกเขาเพียงขวบ
กว่า ๆ) แค่นี้ พอ น้ำเกลือหมดขวด หัวลูกฉันก็คงเป็นหัวมาร ต้อง
เอาไปออกงานวัด

ดูช๊ะ ใครจะไปคิดว่าจะมีคนเราคิดชอกแซก
ไปได้ถึงแค่นั้น ก็เลยต้องลงนั่งอธิบายให้ฟังว่า คุณ...ไอ้
น้ำที่ให้เข้าไปนี่นะ มันเข้าไปตามเส้นเลือด เหมือนอย่างคุณเปิด
ก๊อก น้ำไหลไปตามท่อ เพราะฉะนั้นน้ำเกลือก็ไหลตามเส้นเลือด
มันไม่ไปทำให้หัวลูกคุณโตขึ้นหรอก เอาเถิดพรงนี้ ถ้าหัวลูกคุณกลายเป็น
หัวมาร ตัวเองจะยอมให้คุณเอามัดมาสักคอทั้งได้เลย ขอให้เชื่อ
ใจเถิด

เขายังมองเราอย่างไม่ค่อยไว้วางใจ แต่ค่อยยัง
ช้าขึ้น น้ำตาค่อยซาเม็ดลงเล็กน้อย

เราก็จำ พอจะให้ น้ำเกลือคนไหน ก็ทำตน
เหมือนเป็นเทพ ธิอธิบาย คราวนี้คนไข้เป็นโรคท้องเสียมา
พยาบาลเตรียมเครื่องให้น้ำเกลือ ฉะนั้นก็เริ่มต้นอธิบาย
ว่า นี่นะคุณ...เกิดมีเสียงข้ามไหล่มาว่า

นี่คุณ...คุณ...ฟัง...ฟัง...คุณหมอกคนนี้จะทำอะไร ก็ยอมให้
ทำนะ เพราะฉันว่าเทวดาก็ยังทำไม่ได้ดีเท่า

ใจเราก็อฟู หันไปดู ปรากฏว่าเป็นแม่คนไข้ ลูก
เขาเคยมาเจ็บ ได้น้ำเกลือ หายกลับไปแล้ว คราวนี้
เจ็บเรื่องอื่นมา เขาเกิดศรัทธากับเราอย่างรุนแรง เลย

ทำหน้าที่เป็นโฆษกออกอากาศแทนให้

ใจยังฟูขึ้นไปอีก รู้สึกเหมือนคนที่กำลังหิว แล้วได้กินอาหาร ที่อร่อยที่สุดนะกะ กำลังฟู...ฟู...อยู่ อย่างนี้ ก็เห็นภาพคนไข้ที่กำลังโหนบานประตู่ขึ้นมา ในใจ ใจที่กำลังฟู หล่นปีกลงมาเลย นึกว่า ประเดี้ยว เตะอะ ดีใจไปมาก ๆ มันต้องมีอะไรบีบตีอีก เจ็บแล้ว ยังไม่รู้จักจำอีกหรือ มันเหมือนกับเครื่องบินที่ทำท่า จะขึ้น แล้วตกปีกลงมา

เราก็นึก...ก็มาทวนถามตัวเองว่า ตอนที่เรารักษาคนไข้สามคนนั้น ใจเราเหมือนอย่างกับที่กำลังรักษาเด็กคนนั้นหรือเปล่า ก็ตอบได้อย่างแน่ใจ ไม่ได้ โกงตัวเองว่า เหมือนกันทุกอย่าง มีความตั้งใจอย่าง เดียวกัน อยากให้เขาหายอย่างเดียวกัน แต่ผลที่ออกมา ไม่ถูกใจเขา เขาก็ถล่มเราแทบจะฉีกเนื้อเถื่อหนังเลย ครั้งนี้ บังเอิญผลเป็นที่ถูกใจ เขาชมเสียเราปลิวไป เป็นว่าติดลมบนเลย

ถ้าเราปล่อยใจให้ฟูๆ แสบๆ อยู่อย่างนี้ มิช้ามินานเราบ้า เราบ้าซัด ๆ เลย เพราะมันเห็น มันรู้สึก ขึ้นมาถึงความรู้สึกที่โศกตอนช่วงแรก กับตอนนี้ที่ มันบานแปดกลีบ

ตอนนั้นยังไม่ได้ปฏิบัติธรรม ยังไม่รู้ว่โลกธรรม

เป็นอย่างไร แต่มันก็ได้คิดขึ้นมาว่า ถ้าเราปล่อยใจ
ของเรา ให้ขึ้นอยู่กับคำพูดของคนอื่น เราเลี้ยงตัวยาก
เราต้องมีอะไรสักอย่างหนึ่งที่เป็นเกราะคุ้มกันตัว
ในเวลาเขาทูป เราก็ไม่บวบ เวลาเขาชม เราก็ไม่ปลิวตาม

แรก ๆ ยาก...ยากค่ะ ขนาดว่าเคยเจ็บจนอย่าง
นั้นมาแล้ว มันก็จี๊ดมึน พอเขาชมหน่อย ใจเป็นหาช่อง
ทางที่จะเล็ดลอดออกไปทุกทีเลย พอเขาตำหนิ ปาก
ก็ว่า...เฮอะ...เรารู้หรือก่อนว่าเราทำอะไรอยู่ แต่ลึก ๆ
มันเฉา ปากก็ว่าไม่แคร์หรือก แต่พอเปลอ ๆ...มัน
เหงา มันโศก

พอมาปฏิบัติธรรมแล้ว เลยเข้าใจว่า ที่พระ
พุทธองค์ทรงสอนว่าสิ่งแรกที่สุดที่เราต้องทำความ
รู้จัก คือ รู้จักโลกธรรมให้อ่องแท้ แล้วมีมาตรการที่
จะเลี้ยงใจตัว ให้พึ่งตัวเองได้ ให้มีหลักเหตุผลที่เรา
จะเอามาเลี้ยงตัวเอง

ใครพูดอะไร ฟังไว้ แล้วกองเอาไว้ตรงนั้นก่อน
ให้เวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ ผลของเราประจักษ์ออกมา
แล้วค่อยว่ากัน แต่ระหว่างที่ฟังเขา อย่าไปปิดหูสนิท
เพราะบางทีสิ่งที่เรานึกว่า เราถูกต้องแล้ว แต่เพราะเรา
รู้ยังไม่รอบ ประสบการณ์เรายังไม่เพียงพอ คำวิพากษ์
วิจารณ์ของเขา อาจให้แง่คิดแก่เรา ถ้าเราฟังด้วยใจ

เป็นกลาง แล้วเอามาปรับปรุงสิ่งที่ทำอยู่ บางทีเราจะ
ได้แนวคิดใหม่ ช่วยให้เราทำงานได้เร็วขึ้น ดีขึ้น มี
ประสิทธิภาพขึ้น

ตรงนี้ก็ทำให้เห็นอีกจุดหนึ่งของเราว่า มันครูด
กับอึดตาของเรา เพราะอะไรที่เราทำบ่อย ๆ แล้วมัน
เกิดผลดีทุกครั้ง โดยไม่รู้ตัว เราหลงภูมิใจในตัวเอง
คิดว่า สิ่งนี้ดีแล้ว พอใครมาบอกว่า เฮ้อ...อย่างโน้นดี
กว่า มันชักโกรธ ไม่ฟังแล้ว ปิดเครื่องรับแล้ว พอเขา
พูดอะไรต่อไป ดีไม่ดี เกิดขัดใจกันจนเข้าหน้าไม่ติด
เราก็ดึงดันของเราไปว่า ไม่มีวันจะปรับปรุงอะไรทั้งนั้น
เหมือนอย่างกับเราเชื่อว่า เพดานนี้สูงที่สุดแล้ว

แต่พระพุทธองค์ทรงสอนว่า **ถ้ารู้วิธีที่จะทะลุ
เพดานออกไป จะไปพบท้องฟ้ากว้าง ตรงนั้นแหละ
เราถึงจะเป็นอิสระจริง**

ความดีของปुरुชนคนเรา ยังคืออยู่ภายใต้ความ
หลงผิด หรือความรู้ไม่รอบ เราเรียกว่า อุปาทานกับ
อวิชชา

ถ้าจะเปรียบเทียบ ก็เหมือนเราทุกคนเป็นคน
ตาบอด พ่อแม่เราพาไปคลำช้าง ไปเจอขาช้าง เราก็
บอก อ้อ...ช้างมันเป็นเสา เพื่อนเราอาจถูกพ่อแม่พา
ไปคลำช้างตรงหาง เขาก็บอก ช้างมันเป็นเชือก

วันหนึ่ง เรากับเขาคุยกัน ถ้าเรายึดในอุปาทาน กับวิชาของเรา เราก็ไม่ฟังเสียงเขา เราถ่มจนกระทั่งเขายอมเปลี่ยนความคิดว่า ช้างเป็นเสานะ แล้วเราก็ภูมิใจว่า เราได้ช่วยเหลือคนคนหนึ่ง ให้ฉลาดขึ้นมา มีอย่างที่ไหน เห็นว่าช้างเป็นเชือก มันเสาชัด ๆ

แต่แท้ที่จริง เราปิดประตูกันตัวเองจากการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เพราะจริง ๆ แล้ว ช้างเป็นเสาก็ได้ ถ้าเราไปเจอขามัน ช้างเป็นเชือกก็ได้ ถ้าไปคลำเจอหางมัน

ถ้าเราเปิดใจให้กว้าง เขาบอกว่าช้างเป็นเชือก เราก็บอก ไหนคุณลองจงฉันไปดูซิ มันเป็นเชือกยังไง เราก็ไปกับเขา ไปคลำดู เอ๊ะ..มากล้าของเรา เออ... แหะ เราก็ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นว่า บางภาวะช้างเป็นเชือกก็ได้ แต่ในภาวะของเรา ช้างเป็นเสานะ เราก็แลกเปลี่ยนกัน จงเขาให้มากล้าของเรา ตกลงทั้งคู่ก็ได้ประโยชน์

พระพุทธองค์ทรงใช้ชีวิตนี้ สะสมบารมี ระหว่างที่เป็นพระโพธิสัตว์จนมาเกิดเป็นเจ้าชายสีหัตถละ ใครว่าอะไรดี ท่านจะไปดูกับเขาก่อน แล้วเอามาเปรียบเทียบกับวิธีที่ท่านทำอยู่ ท่านก็ได้เรียนรู้ ที่เคยรู้แต่

บางส่วนด้วยความยึดมั่น ถ้อยมั่น ด้วยอวิชา นี้กว่ารู้
รอบแล้ว แต่แท้ที่จริงยังบังเหลื่อมบังมูมอยู่ ก็ค่อย ๆ
รู้กว้างออกไป กว้างออกไป จนในที่สุด ท่านก็รู้จักซึ้ง
หมดทั้งตัว ท่านจึงตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในชีวิตการทำงานของเรา ก็เหมือนกัน ถึงเรา
จะไม่ตรัสรู้อย่างนั้น แต่ถ้าเราเอาประสบการณ์ทุก ๆ
วินาที ที่เกิดขึ้น เป็นครูสอนให้เรารู้รอบ ตรงตาม
เป็นจริง ชีวิตของเราก็จะค่อย ๆ ขยายวงออกไปสู่
ความจริงมากขึ้น แต่เดิมเราถูกคุมขังด้วยความยึด
อยู่ในกรอบที่เราเชื่อ แล้วกรอบที่เรายึดนี้ ก็สนับสนุน
ให้ตัวเรา อึดตายของเรา ยิ่งเหนียวแน่นขึ้น

เมื่อจบใหม่ ๆ เริ่มทำงาน เรายังฟังเสียงคนอื่น
เพราะยังไม่มีคามมั่นใจ เรายังไม่เชื่อตัวเอง พอทำไป
ทำไป ประสบผลสำเร็จมากขึ้น เราเริ่มดื้อรั้น ใจแคบ
ยึดอยู่แต่ในความคิดของเรา

ผู้ใหญ่หลาย ๆ ท่าน ทำให้ผู้ได้บังคับบัญชา
หมดความสุข จริง ๆ แล้วไม่ใช่ท่านปรารถนาร้าย เพราะ
ท่านรักผู้ได้บังคับบัญชามากเกินไป หรือพ่อแม่ที่รัก
ลูกมากเกินไป ก็จะเป็นท่านองนี้ ยึดไงคะ แล้วเลย
คิดว่า อะไรก็ตามที่เรารู้ ถูกที่สุด ก็ต้องไปถ่ายทอดให้
คนที่เรารักเห็นตาม

เพราะฉะนั้น ถ้าตาเราบังเอิญใส่แว่นสีเทาเอาไว้ เราก็ก็นำแว่นสีเทาไปโปะให้เขาด้วย ไม่ยอมฟังเสียงเขา ก็เลยเป็นคนตาบอดจูงกันข้ามสะพาน แล้วเลยตกสะพานไปด้วยกัน

ความทุกข์ที่เกิดจากการทำงาน แล้วไม่ได้ตั้งใจหรือพูดกันแล้ว ปรับความเข้าใจกันไม่ได้ ก็มีที่มาอย่างนี้

ถ้าเราทำใจเสียว่า ทั้ง ๆ ที่เราเชื่อแน่ว่าถูก แต่เราทำใจกว้าง ทำเหมือนอย่างกับว่า เราไม่รู้เรื่องนี้เลย แล้วฟังเขา ฟังเต็มที่ เราจะได้ความคิดใหม่ ๆ ขึ้นมา

สมัยที่ดิฉันสอนนักเรียนแพทย์อยู่ที่คณะวิทยาศาสตร์ ปกติเราอธิบายเรื่องร่างกายมนุษย์ ใครจะไปคิดต่อเป็นวงจรไฟฟ้า มีลูกศิษย์คนหนึ่ง พอดิฉันอธิบายเรื่องการทำงานของไตจบ เขาชูมือขึ้นมา อาจารย์ครับ อาจารย์กรุณาต่อไตให้เป็นวงจรไฟฟ้าให้ผมหน่อย ได้ไหมครับ

ครั้งแรกดิฉันเกือบตวาดออกไปแล้วว่า คุณบ้า แต่นึกขึ้นมาได้ว่า เอ...คนเราบางทีก็มีวิธีเห็นต่าง ๆ กัน ก็ได้ ดิฉันเลยตอบเขาว่า ตอนนั้นครูต่อไม่ได้หรอก เพราะสมัยที่เรียนฟิสิกส์ ได้คะแนนคาบเส้น แต่เอาเถิด จะไปปรึกษาใครที่เขามมีความรู้ทางนี้ แล้วคราวหน้าจะมาอธิบายให้ฟัง

ก็น้องชายกะ เป็นวิศวะ เวลาที่เขาว่าง ๆ ก็เลย

ไปขอร้องเขาว่า เธอเอ๊ย...เธอลองมาฟังเรื่องไตดูหน่อยนะ แล้ว
ประเดี๋ยวจะขอร้องให้ช่วยทำอะไรหน่อย เขาก็ฟังอย่างตั้งอกตั้ง
ใจ พออธิบายเสร็จ ก็บอกว่า เธอลองต่อไตให้มันเป็นวงจร
ไฟฟ้าให้หน่อยเถิด เขาก็สนุก จัดการต่อให้ เราก็จดอย่าง
ดี พอชั่วโมงถัดไป ก็เอาไปอธิบายให้ลูกศิษย์ฟัง

ปรากฏว่าลูกศิษย์คนนี้ ครูทุกคนกำลังคิดว่า
จะต้องให้ออกเพราะคะแนนคาบเส้นทุกวิชา ไม่เข้าใจ
ว่าสอบเอ็นทรานซ์เข้ามาได้ยังไง กำลังคิดว่า คงมี
ความผิดพลาดในการให้คะแนนหรืออย่างไร

หลังจากต่อวงจรไฟฟ้าได้ให้ได้ แกก็ได้ความคิด
ที่นี้ทุกระบบแกไปจัดวงจรตัวเอง ก็เข้าใจวิชาที่เรียน
พอสอบคราวต่อไป ปรากฏว่าเด็กคนนี้ได้ท็อป

หลังจากนั้น แกมีปัญหาคือต่อวงจรไฟฟ้าเรื่อง
อะไร แกจะมาหาดิฉันเป็นส่วนตัว แล้วเราก็ช่วยกัน
ต่อให้เป็นวงจรไฟฟ้า

ปรากฏว่าแกจบออกไปด้วยเกียรตินิยม เกือบไป
แล้ว เกือบไปแล้ว เกือบจะไปทำให้เด็กคนหนึ่ง กลายเป็น
คนไม่มีอาชีพ แล้วก็เสียอนาคตหมด เพราะแกรู้
นี่ว่า แกเป็นคนเก่ง เพียงแต่ว่า แกไม่สามารถเข้าใจ
ตามกรรมวิธี ที่เราอธิบายเท่านั้นเอง

ก่อนหน้านั้น ดิฉันไม่เคยนึกว่า คนอะไรจะมอง

ร่างกายคนเราเป็นวงจรไฟฟ้า แต่เดี๋ยวนี้ดิฉันเข้าใจแล้ว

เหมือนกับครั้งหนึ่ง ดิฉันถูกเชิญไปบรรยายเรื่องการทำสมาธิ ก็อธิบายว่า เวลาทำสมาธิ ให้ผู้ใจอยู่กับคำบริกรรม พุทโธก็ได้ มีคนถามดิฉันว่า เวลานั้นกพุทโธ ให้นึกเป็นคำว่าพุทโธ หรือนึกเป็นจอตโรททัศน์ แล้วก็มีตัวสะกดปรากฏ เป็น พ พาน..สระ อุ..ท ทหาร..สระโอ..ธ ธง ใจของคนแต่ละคน เรายังไม่รู้ เราไม่สามารถเอาความคิดของเราใส่ให้เข้าไปในใจของกันและกันได้

ในการทำงาน ยิ่งท่านทั้งหลายเป็นอาจารย์ ดิฉันแน่ใจว่า ปัญหาอย่างที่เราให้ฟังมีอยู่เยอะ ถ้าไม่เข้าใจตรงจุดนี้ เราทุกข์ หรือไม่อย่างนั้น เราไม่ทุกข์ เราก็ไปทำให้คู่กรณีของเราทุกข์ จนกระทั่งดีไม่ดีเขาลาออกหรือกระเพาะทะลุ หรือความดันสูง หรือมีโรคทางกายขึ้นมาจริง ๆ เหลือจะเชื่อจริง ๆ ใจมนุษย์นี้ ท่านจึงว่า มันยากแท้หยั่งถึงใจกะ

พอเข้าใจอย่างนี้แล้ว เวลาใครพูดอะไร เราจะว่าไม่เข้าท่า โปรดติดชิบปากไว้ อย่าเพิ่งพ่นคำว่า *ไม่เข้าท่า* ออกไป ทำใจให้เมตตา...เมตตาเอาไว้ แล้วก็บอก *ไหนคุณลองค่อย ๆ อธิบายหน่อยสิ เมื่อกี้ฟังไม่ถนัดใจเย็น ๆ ทำใจ*

เราให้เงิน ที่จะฟัง เพราะบางทีมันอดไม่ได้ที่จะคิดว่า
เปิดโช...เสียเวลา ก็เห็น ๆ กันอยู่ตรงนี้ แล้วเรื่องอะไรล่ะ ถึงจะต้อง
อ้อมไปถนนวงแหวนอยู่นี้แหละ แต่มันช่วยให้เราได้จุดที่จะ
เห็นความติดขัดของเขา แล้วสามารถตัดถนนวง
แหวนของเขาเข้ามาทางตรงได้ ก็จบปัญหา

นี่ละ ความสุข บางทีก็ต้องการหลาย ๆ กรรมวิธี
ที่จะพาไปให้ถึงได้ เราต้องมีสติอยู่กับใจให้มันว่า จะ
ไม่ยึด ตัวยึด เป็นตัวร้ายที่สุดในโลก เพราะอะไร เพราะ
มันเป็นไปโดยอัตโนมัติ เรายังไม่ทันคิดเลยว่า เราจะ
พูดออกไป หรือมีปฏิกิริยาออกไป แต่ว่าจาหรือกาย
มันออกไปแล้ว

ไม่ทราบว่าคุณเคยเป็นอย่างดิฉันไหม ดิฉันเป็น
คนปากไวกว่าใจ บางทีพูดไปแล้ว นึกเสียใจทีหลังเสมอ
พอเข้าวัด สิ่งแรกที่ต้องทำคือ ตัดชิบปาก ดิฉันก็
ประหลัดกับท่านอาจารย์ว่า แหมดิฉันอัดอั้นตันใจ
เหลือเกิน มันจะขาดใจตาย

ท่านว่า ให้มันรู้ไปเลย ถ้าขาดใจตาย ท่านจะลงทุน
โก่นต้นไม้ ปกติท่านรักต้นไม้ในวัดท่านมาก ขนาดขึ้น
ต้นตายแล้ว ใครจะมาขอฟันทำเป็นฟัน ท่านยังบอกว่า
เอามันเก็บไว้ก่อน ครั้งนี้ท่านบอกว่า ถ้าดิฉันขาดใจ
ตายเพราะการตัดชิบปาก ท่านจะลงทุนโก่นต้นไม้ มา

เผาศพดิฉันให้ ดิฉันเลยแน่ใจว่า สิ่งที่ท่านสั่งมีความ
สำคัญจริง ๆ ท่านสำคัญว่า เอาชิบเยอร์มันนะ ไม่ใช่
ชิบญี่ปุ่น ประเดี้ยวมันแต่ก่าย

ดิฉันก็ต้องอัดอั้นตันใจ อะไรที่อยากพูด ก็ต้อง
ติดชิบไม่ให้รั่วไหลออกไปเป็นอันขาด แรก ๆ มัน
อัดอัด มีความรู้สึกว่าจะตายจริง ๆ ที่ไม่ได้พูด แต่ก็
นึกว่า เราต้องติดชิบให้อยู่ให้ได้ ให้มันรู้ดีรู้ชั่วไป พอ
ถึงจุดหนึ่ง ที่ใจมันยอมว่า ถึงจะคันยังไง ๆ ปากก็จะ
ไม่เปิด มันแปลก เรากำลังรู้สึกคล้ายกับน้ำที่เดือด
เต็มที แล้วดันจนฝาจะระเบิดออกไป แต่เกิดอะไรขึ้น
ก็ไม่รู้ ความดันหายไปหมด ในใจของเราที่กำลังจะ
ระเบิดอยู่เดี๋ยวนี้แล้ว มันหยุดนิ่ง แล้วเบาหมดเลย
พร้อมกันนั้น สิ่งที่กำลังรู้สึก ว่า ทนฟังไม่ไหวแล้ว
เสียงที่เขาวิพากษ์วิจารณ์เราผิด ๆ ถูก ๆ มันไม่ใช่
เรื่องของเราแล้ว มันคล้าย ๆ กับว่า เรากำลังฟังเรื่อง
ของนาย ก กับ นาย ข ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรา ใจเราก็
ฟังได้อย่างสบาย ไม่รู้สึกโกรธ ไม่รู้สึกว่าเขามาขยี้
อยู่บนใจเรต้อไป

พอถึงจุดนี้ ท่านอาจารย์ก็บอก เห็นแล้วซังว่า ใจ
อึดตายของคนมันสร้างความทุกข์ให้อย่างไรบ้าง เราไปยึดว่า ฉันท
เก่ง ฉันทรู้ ฉันทถูก แล้วไปคิดว่า เสียงที่เขาพูดตรงกัน

ข้ามกับที่เราอยากให้เขาพูด มันผิด เราจะต้องแก้ไข
ให้เขาพูดให้ถูกให้ได้ พอเราแก้ไข เรื่องมันก็ต่อไปอีก
ตกลงมันก็ตักันไม่รู้จบอยู่อย่างนี้ ดีไม่ดีก็ประกาศ
ฟ้องร้องกันเลย

พอเราหยุดเป็น ท่านบอกนี่แหละของจริง ให้
เห็นว่า สักกายทฤษฎี เป็นหัวใจของความทุกข์ทั้ง
หลาย ท่านจึงให้เราละมันออกไปเสีย เมื่อไรก็ตามที่
เราตัดสักกายทฤษฎีออกไปได้แล้ว ทุกข์ทั้งหลายทั้งปวง
ที่เราว่า โอ...ทำไมมันถึงเป็นอย่างนั้นะ ทำไมคนนี่ถึงหัวดี หัวรั้น
พูดอะไรก็ไม่ฟัง แหมมันบ้าได้น้ำหรือยังเิง เราจะไม่คับข้อง
ใจอย่างนั้นอีกเลย จะพูดอะไรมันก็รู้เรื่องกัน

เพราะอะไร เพราะว่าเรา ฟัง เขาพูด พอเราฟัง
แล้ว ความอัดอั้นตันใจของเขาหมดไป คราวนี้เขาก็
ยอมฟังที่เราชี้แจง แต่ถ้าเราไปบอกเขา หยุด ๆ ฟัง
ฉันท่อน เขาก็ปิดหู ถ้าเขาเป็นคนที่จำเป็นต้องรับ
คำสั่งของเรา เขาก็ทำกิริยาภายนอกสุภาพ อ่อนน้อม
ครับ... แต่ปรากฏว่า เขาเปิด พอเขาไปทำ เขาก็ทำ
อย่างที่ใจคิดอยากจะทำ เสร็จแล้ว เขาก็โกรธเขา

เหมือนอย่างกับตัวอย่างนี้ค่ะ มีผู้บริหารท่าน
หนึ่ง ท่านประสบความสำเร็จมาก จนกระทั่งพักหลัง
พวกลูกน้องแอบนินทากันว่า อย่าไปพูดกับท่านให้

ยากเลย เพราะว่าเรียกประชุมหมดเวลาไปสามชั่วโมง แล้วที่ประชุมตกลงกันว่า 'ไม่ทำ ไม่ทำ' ด้วยเหตุผลที่ชี้แจงไปสามชั่วโมง จนท่านรับคำว่า 'ตกลงไม่ทำ' แต่พอเข้าประชุมกับคณะกรรมการฝ่ายบริหาร ท่านกลับบอกว่า 'ได้ประชุมลูกน้องมาสามชั่วโมงแล้ว ลูกน้องตกลงเห็นดีเห็นชอบด้วย ทำตาม'

เพราะอะไร เพราะใจท่านยึดอยู่ว่า ท่านจะทำให้ได้ แล้วก็คิดอยู่ทุกระบวนความว่า ท่านจะทำให้ได้ ท่านเลยไม่ได้ยินเสียงที่ลูกน้องพูดว่าอย่างไรบ้าง ลูกน้องโกรธแค้นมาก หว่าท่านเป็นคนตลบตะแลง เป็นคนพูดไม่อยู่กับร่องกับรอย

ดิฉันอธิบายว่า อย่าโกรธท่านเลย เวลาคนเรายึดมาก ๆ สติมันตามไม่ทันใจของตัวเอง สังเกตซิ ไม่เชื่อคุณลองไปดูนะ

มีร้านอาหารอยู่ร้านหนึ่ง มีชื่อเสียงเรื่องก๋วยเตี๋ยว ผัดซีอิ๊วมาก บริกรของร้านนี้คนหนึ่ง ไม่ว่าเราสั่งอะไร จะได้แต่ก๋วยเตี๋ยวผัดซีอิ๊ว เพื่อนพาดิฉันไป เราก็สั่งกันสองสามคนสั่งก๋วยเตี๋ยวผัดซีอิ๊ว คนอื่น ๆ สั่งราดหน้า สั่งอะไรต่ออะไร เขาก็จดนะกะ จดไป แต่เสร็จแล้ว กลายเป็นผัดซีอิ๊วหมดทุกรายเลย พอทุกคนไว้วายเข้า เขาก็ทำตาปริบ ๆ *ผมได้ยินว่า ตอนสั่ง สั่งผัดซีอิ๊วนี้กับ*

พอเราบอก 'ไม่จริง ไม่ใช่' เขาก็อ๋อเสียงบอก แต่ผัดชั๊ว
ที่นั่ร่อยที่สุดนะครับ เห็นหรือไม่ เขาฝังใจอยู่ว่า ผัดชั๊ว
ของเขาร่อยที่สุด ทุกคนมาก็เพื่อจะกินผัดชั๊ว

ดิฉันเล่าเรื่องนี้ แล้วบอกให้ลองไปสังเกตเอะ
เจ้านายของคุณ จริง ๆ แล้วเป็นอย่างนี้ เขาก็คลาย
ความโกรธลงได้ ไม่งั้นเขาไปโกรธว่า อะไรงัน เป็น
ผู้ใหญ่ถึงขั้นนี้แล้ว พุดไม่อยู่กับร่องกับรอย ทำเป็น
เด็กอมมือไปได้

พอทำใจได้อย่างนี้ ปรากฏว่าคราวใหม่ร้ายยิ่ง
กว่านั้นอีก คือท่านมีโครงการว่า ท่านจะทำเรื่องอย่างนี้
อย่างนี้ แล้วท่านยังไม่ทันได้มาบอกลูกน้อง คือเพื่อน
ดิฉัน ซึ่งเป็นนักวิชาการ ให้เขาเอาเรื่องไปศึกษาก่อน
พอเข้าประชุมกัน ท่านยื่นแถลงด้วยความมั่นอกมั่น
ใจว่า ท่านได้เอาโครงการอันนี้ ให้เพื่อนดิฉันไปศึกษา
เรียบร้อยแล้ว แล้วเพื่อนดิฉันก็กลับมาบอกกับท่านว่า
เรียบร้อยตามที่ท่านต้องการทุกประการ ถ้าเขาไม่ได้
ถูกดิฉันให้วัคซีนกันแพ้ย ก็อภัยเตี๋ยวผัดชั๊วไป น่า
กลัวเขาลุกขึ้นถล่มกลางที่ประชุมแน่เลย

วันนั้นเขาก็เลยใจเย็น จนกระทั่งท่านแถลงจบ
หมดเรียบร้อย เสร็จออกมา เขาไปเคาะประตูขอพบ
ท่าน แล้วก็ถาม

อาจารย์คะ อาจารย์บอกหนูตั้งแต่เมื่อไหร่คะ
เอ๊ะ... เหรอ ผมยังไม่ได้บอกเหรอ ขอโทษ
เถอะ ผมลืมไปนะ

แสดงว่า ท่านคิดเอา แล้วอยากให้มันเป็นไป
อย่างนั้น ท่านก็เชื่อของท่านสนิทใจเลย ไม่ใช่ท่าน
ป็นน้ำเป็นตัว

ถ้าเราต้องทำงานกับคนอย่างนี้ แล้วเราไม่เข้าใจ
ไม่เข้าใจว่า จริง ๆ แล้ว ไม่ใช่ว่าเขามีนิสัยชั่วร้ายเลว
ทรามหรืออะไรหรอก เราจะได้ทำใจให้สบายได้ แล้วมี
แรงที่จะเตือนเขา ตึงเขา หรือทำความเข้าใจกัน หรือ
ถ้าเรารู้ล่วงหน้าว่า เขาจะเกิดอาการอย่างนี้ เราจะได้
หาทางป้องกันได้ทัน อาจจะมีรีบทำบันทึกเตือนความ
จำไปยื่นให้ท่านเสียก่อน แล้วไปนั่งข้าง ๆ คอยบอกว่า
อาจารย์คะ อย่างนั้นะคะ หรืออะไร ก็แล้วแต่กรรมวิธีที่เรา
จะทำได้

แต่อย่าไปโกรธ ถ้าโกรธแล้วเรามาตัวเองซัด ๆ
เพราะเราจะต้องโกรธอยู่อย่างนี้ ไม่รู้จบ แล้วไม่มีอะไร
ดีขึ้น การโกรธกับเจ้านาย มันสุนทรีย์ที่ไหนดัน มีแต่
ทางพังลูกเดียว

ครั้งหนึ่งดิฉันเคยมีเรื่องกับผู้อำนวยการ ตอน
นั้นจบไปใหม่ ๆ ไฟกำลังลุกโชน ยันกับท่านผู้อำนวยการ

การจนกระทั่งท่านยอมรับว่า ที่ดิฉันพูดนั้นถูกทุกประการ กล่าวคือ ท่านมาเปลี่ยนคำสั่งการรักษาคณใจของดิฉัน โดยไม่บอกให้ดิฉันทราบ และวิธีการที่ท่านใช้ ก็มีวารสารพิสูจน์แล้วว่าไม่ปลอดภัย ดิฉันยืนยันท่านไม่มีข้อโต้แย้ง แต่ท่านอ้างหน้าตาเฉยว่า ท่านสามารถแทงเรื่องขึ้นไปที่กระทรวงว่า ดิฉันเป็นตัวปัญหา ขัดขึ้นคำสั่งผู้บังคับบัญชา แล้วท่านก็ทำดิฉันว่า อะไรจะเกิดขึ้น ประวัติหมอเหวอะหะเลยรู้ใหม่ ถ้ามีเรื่องอะไรเกิดขึ้น เขาก็พิจารณาว่าเป็นคนมีปัญหา ขัดขึ้นคำสั่งผู้บังคับบัญชา ถ้าย้ายงานไป เขาก็ไม่รับ เพราะคนอย่างนี้ ใครเขาจะอยากกรบเห็นใหม่ ถ้ามีเรื่องกับผู้ใหญ่แล้ว เรามิแต่ทางจิตใจทุกข์มากขึ้น ถ้าเราจะแก้ความทุกข์ เราก็ต้องแก้ด้วยการที่ไม่เอาตัวไปผูกหีบ เราต้องพยายามออกไปสู่ลานโล่ง ๆ จะได้มีทางหนีหลาย ๆ ทาง

ถ้าเราฝึกที่จะใจเย็นเข้าใจ แล้วคิดว่า อะไรก็ตาม ที่มันมหัศจรรย์เหลือที่เหตุผลในใจของเราจะมีอธิบายได้ อย่าไปหาเหตุผลมัน ท่านอาจารย์บอกว่า กิเลสไม่มีเหตุผล ถ้าใครจะหาเหตุผลของกิเลสให้ได้ ก็ต้องเป็นบ้าตายไปเสียก่อน เพราะฉะนั้นอะไรก็ตาม ถ้าเรารู้สึกปวดหัว จี้ดขึ้นมา แล้วมันทุกข์ อ้อ...กิเลสเป็นอย่างนี้เอง เพราะฉะนั้นเราไม่หาเหตุผลต่อ เรา

เอาสติมารักษใจของเราไว้ เราก็ค่อย ๆ มองเห็น
เหตุผล มองเห็นช่องทางว่า ทำอย่างไรจึงคลี่คลาย
สถานการณ์ได้

ถ้ากำลังโกรธอยู่ ถึงมีทางเดียว เราก็จะเอาหัว
ชนฝา แล้วรุกรุมเขา ในการรุกรุม เราก็จะพูดไม่
เพราะ แล้วเราก็จาดทุน แล้วเราก็จุกซ์ จุกซ์ จุกซ์

เพราะฉะนั้น ทำใจเสียใหม่ อะไรเกิดขึ้น เราไม่
อัสจรรย์ทั้งนั้น เรายอมรับว่า ไม่มีใครเจตนาร้ายต่อ
ใคร แต่บางครั้งสติมันตามไม่ทัน ท่านมีงานมาก ท่าน
มีตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการ ตำแหน่งอะไรต่อ
อะไรมาก จนกระทั่ง ท่านชักข้อมูลของท่านออกมา
ไม่ทัน มันเลยเกิดความสับสนขึ้นได้

พอเราคิดอย่างนี้แล้ว พยายามหาเหตุผลที่
เป็นกุศล มาให้ใจของเราสบายขึ้น เราจะได้มองคนใน
แง่ดี แล้วมีภูมิคุ้มกันที่จะรักษาอารมณ์เอาไว้ พอเห็น
อย่างนี้แล้ว มันก็สนุกที่จะทำงาน ไม่อย่างนั้นพอจะ
ไปประชุมกับคนอย่างนี้ เราก็ร้องว่า โอ้ย...ขอยาแก้
ปวดฉัน หรือไม่อย่างนั้น ขอยาระงับประสาท เสร็จ
แล้วเราก็ก๊

เพื่อนดิฉันอีกคนหนึ่ง เวลาที่ท่านเข้าไปประชุม
ท่านกลัวจนสยดสยอง ต้องเตรียมยาระงับประสาท

เข้าไปด้วย ดีไม่ดี ท่านก็แอบรับประทานเสียนึ่งเม็ด
ที่นั่นหนึ่ง ท่านก็นึก มันก็ก้อนดิน ๆ...ก้อน
ดินทั้งนั้น เพราะท่านกำลังฟังเทศน์ถึงว่า ร่างกายคน
เราก็คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ตอนนั้นท่านคง...ใจของท่านคง
ดี พอท่านคิดก้อนดิน ๆ ๆ แทนที่ท่านจะไปโกรธ
แก่นว่า พุดอะไรก็ไม่รู้ นอกประเด็น ไม่ได้สาระ ท่าน
เลยเห็นเป็นก้อนดินจริง ๆ กองอยู่บนแต่ละเก้าอี้
วันนั้นท่านไม่ต้องใช้ยาระงับประสาท แล้วเสร็จออก
มา จิตใจของท่านก็สบาย ท่านบอก เออ...ได้ผลแฮะ

บางทีเราก็ต้องใช้กรรมวิธีอย่างนี้มาช่วยผ่อน
คลาย ให้สติอยู่กับใจ แล้วเหตุผลก็ตามมา ทำให้เรา
มีวิธีแก้ไขปัญหานั้นไปได้ พอเราทำงานด้วยความ
รู้สึกอย่างนี้ เราจะรู้สึกจิตใจมีแรงขึ้น

ช่วงหนึ่งที่ดิฉันยังคิดอย่างนี้ไม่เป็น พอเช้า
ตื่นขึ้นมา ดิฉันนึก โอ๊ย...เช้าอีกแล้วหรือ นี่เราจะไป
เจออะไร ทั้ง ๆ ที่บางทีวันนั้นทั้งวัน ไม่มีเรื่องอะไรที่
น่าหวาดเสียวเกิดขึ้นเลย แต่ใจมันเหนื่อย พอกลับ
ถึงบ้าน รู้สึกเหมือนเราไปทำงานหนักมาทั้งวัน เพราะ
อะไร เพราะใจเราไปกังวล ใจเราไปกลัว ใจเราไปคาด
คิดเอาไว้ เราทุกข์เพราะความคิดของตัวเอง ที่เรา
หวนวิตกไป

แต่พอเราทำใจว่า เป็นไรเป็นกัน เราก็มีสติ ปัญญาอยู่กับตัวเอง ถ้ามองทุกอย่างในแง่ดีแล้ว เราก็หาทางออกได้ ใจก็สบาย ทั้ง ๆ ที่บางวัน ปัญหามีมาก เสียยิ่งกว่าวันก่อนนั้นอีก แต่เราก็ไม่เหนื่อย แล้วเราก็ไม่แบกปัญหากลับไปทุกข์ที่บ้าน จนกระทั่งทำให้คนที่บ้านมาว่าเราว่า เฮ้...คุณนี่ยังไงนะ ลาออกจากงานเสียไม่ได้หรือ เออ...กลับมาบ้านแล้วก็ยังเอาที่ทำงานมาร้อนอยู่ที่บ้านอีก เพราะใจมันยังค้นไม่หาย เราก็เลยเอากลับมาบ่นต่อที่บ้านไม่รู้จบ

มีนักบุญซีท่านหนึ่ง แต่ก่อนนั้นท่านบ่น ทำไมนะ นายชอบให้งานนอกเวลา ท่านก็ต้องทำงาน บางทีกว่าจะได้กลับบ้านตั้งสองทุ่ม พอท่านมาทำสมาธิ ฝึกสติเป็น ท่านแอบมากระซิบบว่า แต่ก่อนที่นิเทศาเจ้านายไว้ เราเองนะไม่ดี เพราะบางทีเวลาที่ดูตัวเลข ใจเรามันไม่อยู่กับใจ มันแวบไปนิดหนึ่ง มันก็ผิดแล้ว เลข 3 เห็นเป็นเลข 8 เลข 5 เห็นเป็นเลข 3 อะไรอย่างนี้ พอผิดนิดหนึ่ง มันก็ผิดไปเรื่อย พอสติอยู่กับใจ โอกาสที่จะแวบไป มันก็ไม่แวบ ตกลงเวลาทำตัวเลขมันก็ถูก ไม่ต้องเสียเวลาทวนหาที่ผิด แต่เดิมบางทีกว่าจะเสร็จสองทุ่ม เคี้ยวนี้เธอบอก บางวันสามโมงเย็น ก็เสร็จแล้ว แต่ยังติดศักดิ์ศรีอยู่ ไม่ยอมบอกให้เจ้านาย

รู้ กลัวเจ้านายจะซ้ำเติมว่า เห็นใหม่...ที่ว่าฉันหลุดไหนนะ แต่
ทั้งวังเธอเองแหละไม่มีสมรรถภาพ

พอเห็นอย่างนี้ อีกจุดหนึ่งที่จะโน้มน้ามาใส่ใจ
ตัวเองได้คือ มีอะไรเกิดขึ้น แก่ใจที่ตัวเองก่อน พอ
มีอะไรเกิดขึ้นปุ๊บ นึกว่าเราผิด หรือว่า มีอะไรที่เราจะ
แก้ไข อย่าไปคิดว่าคนโน้น ๆ ต้องแก้ไข ไม่อย่างนั้น
พอมีอะไรเกิดขึ้นปุ๊บ เราต้องบอกว่า ฉันไม่ผิด

ที่จริงไม่ใช่ว่า เราจะเอาความผิดไปป้ายให้คน
อื่น แต่ด้วยสัญชาตญาณของการป้องกันตัว เราต้อง
การที่จะให้เราพ้นจากมลทิน เราก็หาข้อแก้ต่างมา
อธิบายว่า ฉันไม่ได้ทำนะ ไอ้อันนั้นนะ แต่คุณกรณิเรา
ฟังแล้ว มันกลายเป็นว่า เราเอาความชั่วไปป้ายให้เขา
ก็เกิดความขัดข้องกันขึ้น แล้วดีไม่ดี เลยกลายเป็น
ชิงดีชิงเด่นกัน หรือว่าแตกร้างกัน ในที่ทำงานที่เป็น
ปัญหากันขึ้นมา มักเริ่มต้นด้วยสาเหตุแค่นี้

ถ้าเรายึดหลักว่า พอมีอะไรบกพร่องเกิดขึ้น เรา
แก้ที่ตัวเราก่อนถึงเราไม่ผิด แต่เราก็ยังไม่ได้ดีสูงสุด
เพราะฉะนั้นการคิดแก้ไขตัวเอง ทำให้เราได้เรียนรู้
เพิ่มขึ้น ถ้าไม่มีเรื่อง เราก็ยังไม่จวนขวาย หาช่องทาง
ปรับปรุงตัวเอง เพราะยังไม่เห็นความจำเป็น แต่เมื่อ
ความจำเป็นเกิดขึ้น เราก็พยายามเอาสิ่งนี้มาเป็นหิน

ถับสติปัญญา เราก็คฉลาดเร็วขึ้น เพราะความจำเป็น
บังคับ

ขณะเดียวกัน ใจของเราก็เป็นกุศลกับเขา ไม่
อย่างนั้น เราไปหมั่นใส่เขา ของแค้นก็ทำบกพร่อง
พอก็คืออย่างนี้เป็น เราก็คชอบคุณเขา เออ...ถ้าเขาไม่
ทำบกพร่องขึ้นมา เราก็คไม่บังคับตัวเอง จนกระทั่ง
มองเห็นช่องทางที่ดีขึ้นไปกว่าเดิม ตกลงด้วยวิธีนี้ ถึง
เขาจะทำให้เราเดือดร้อน เราก็คมองเขาในแง่ว่า เขา
เป็นครู

ที่คนเราเตือนกันไม่ได้ผล ไม่ใช่ว่า เขาจะดิ่ง
ดื้อดื้อรันเป็นบัวประเภทที่สี่ แต่เพราะเราเอาอึดตา
ออกมาห้าห้ากันโดยไม่รู้ตัว เป็นต้นว่า พอเขาเห็น
ข้อบกพร่อง ก็มาขอให้เราช่วยแก้ไข แทนที่เราจะอยู่
กับปัจจุบัน ช่วยแนะนำแก้ไขไปตามเหตุปัจจัย สติ
ที่ไม่ได้ฝึกจนรู้เท่าทันการกระเพื่อมของใจ ก็ปล่อย
อึดตาที่ใหญ่คับจิตไร้สำนึกให้เต็นออกไป ฟุ้งผยองหา
ตะเข็บว่า

เห็นใหม่ ผิดปากฉันใหม่ ถ้าฟังกันแต่ตอนโน้น ก็ไม่ต้อง
เสียเวลาเสียงานเสียการอย่างนี้ ฉันบอกแล้ว บอกแล้วที่ได้ยินเขีย
กัไม่เชื่อ

ตกลงเขากำลังตั้งใจมาดี ๆ เลยช่างหัวมันละ

วะ ไม่เอาแล้ว เราจะโง่เช่ของเรอย่างนี้ต่อไป มันก็เกิดทิจูขึ้นมา แล้วเอาทิจูต่อทิจูมาชนกันเข้า ตกลงร้อนอีกตามเคย

พอเห็นอย่างนี้แล้ว จับได้ว่า เราจะพยายามไม่ให้ใจห้วนไหวไปตามโลกธรรม พยายามที่จะเห็นทุกอย่างในแง่ดี แล้วคอยบิบละลายอิตตาของเราลงไป มีอะไรเกิดขึ้น แก่ที่ตัวของเราเป็นประการแรก การทำงานของเราก็จะมีความสุข แล้วของที่เห็นว่าเป็นปัญหา ของที่แก้ไม่ได้ ก็จะเป็นของที่แก้ได้ ของที่แก้ยากลำบากก็จะกลายเป็นของที่ง่ายดาย ในที่สุดปัญหาทั้งหลาย สลายตัวไป แล้วทุกคนก็เป็นมิตรต่อกัน อย่างนั้นมันก็ร่มเย็น แล้วก็สนุก

เราก็ทำงานด้วยความรู้สึกว่ามันไม่ใช่งาน เพราะมันสนุก มันจะบรมสุขจริง ๆ ไม่อย่างนั้น บางที่ต้องกัดฟันทำ เพราะยังหางานใหม่ไม่ได้ มันก็เลยเป็นการทำร้ายตัวเองโดยใช้เหตุ

ดิฉันหวังว่าพวกคุณคงได้ข้อคิดเหล่านี้ไปทำให้ชีวิตของคุณมีความสุขมากขึ้น

จะมีตัวอย่างอะไรเพิ่มเติม หรือมีปัญหาอะไรใหม่คะ ถ้ามีก็เรียนเชิญค่ะ ดิฉันแน่ใจว่า อาจจะมีตัวอย่างที่สนุกกว่าตัวอย่างของดิฉันเยอะแยะก็ได้ ●

อารี เอื้ออรุณชัย : วัสดุ

.....ทุก ๆ เวลาวันที่
ที่เราทำภาระหน้าที่ทางโลกอยู่
เป็นการปฏิบัติธรรมทั้งนั้น

ถ้าเราปฏิบัติชีวิตของเราอย่างนี้ การทำงานของเรา จะไม่สูญเปล่า เพราะมีหลาย ๆ คนข้องใจว่าอยากปฏิบัติธรรม แต่ไม่มีเวลา ยังมีครอบครัว ยังมีภาระ จริง ๆ แล้ว พระพุทธองค์ไม่เคยจำกัดเลยว่าการปฏิบัติธรรม เป็นการต้องทั้งโลก

กายเป็นเรื่องของโลก เพราะกายเราได้มาจากใจของแม่กับเชื้อของพ่อ ซึ่งเป็น ดิน น้ำ ลม ไฟ แต่ใจของเราที่เป็นธาตุรู้ เป็นนามธรรม มันเป็นภพณะที่จะรับธรรมะเข้ามาใส่ตัวเอง เพื่อให้สติปัญญาพัฒนาขึ้นไป จนกระทั่งถึงระดับสูงสุด

ดังที่เรียนแล้วว่า ความสุขเป็นนามธรรม ความสุขเป็นเรื่องของใจ ธรรมะเป็นเรื่องของใจ ถ้าเรารู้ความเป็นจริง กายก็ทำหน้าที่ไป กายก็ไปชนกับปัญหาที่เป็นแบบฝึกหัด ที่เราจะเอามาสอนใจ ฝึกให้มีสติเพิ่มขึ้น ปัญญาเพิ่มขึ้น แล้วเราจะได้เป็นธรรมะมากขึ้น มากขึ้นทุกที จนวันหนึ่งใจอันนี้กลายเป็นธรรมะไปทั้งแห่ง

เพราะฉะนั้น การทำงานไม่ได้เสียเวลาไปเปล่า ไม่ได้เป็นการกดถ่วง ให้เราห่างไกลจากธรรมะ

หลักกรรมวาสนธรรมของพระพุทธองค์มีว่า ถ้าเราทำงานโดยที่เราจัดใจของเราเป็น พยายามขិតใจของเราเอาไว้กับสติ เพื่อฝึกฝนให้เกิดปัญญา แก่

ปัญหาทุกอย่างไปด้วยเหตุด้วยผล ทุก ๆ เวลานาที
ที่เราทำภาระหน้าที่ทางโลกอยู่ เป็นการปฏิบัติธรรม
ทั้งนั้น แล้วใจอันนี้ ก็ได้อาหารไปด้วย

แต่เดิมา เรายังไม่รู้ไม่จริง เราก็รู้ตามที่พ่อแม่
หรือประสบการณ์เก่า ๆ สอนเรา เราคิดว่า อารมณ์
เป็นอาหารของใจ เราไปคิดว่า ถ้าเราจะมีความสุข เรา
ต้องได้รับคำสรรเสริญ คนต้องยกย่องเรา เราก็กิน
อารมณ์อันนั้น เป็นอาหารหล่อเลี้ยงใจเรา เมื่อไหร่ก็
ตาม คนเขาไม่ชมเรา เราก็ชักเดือดร้อน วุ่นวายหาข้อ
พิสูจน์ แล้วเราก็ตกเป็นทาส เพราะว่าเราเอาความสุข
ของเรา ไปขึ้นอยู่กับความเสน่หาของคนอื่น แล้วเรา
จะเลี้ยงตัวเราเองได้อย่างไร

แต่ถ้าเรารู้ว่า ใจของเราสามารถกินอาหาร คือ
เหตุผล คือเหตุผลนะกะ เราไม่กินอารมณ์แล้ว เรา
กินความคิดที่เป็นเหตุผล ตกลงเราก็ทำอย่างเดิม
ชีวิตของเรา เรามีความพากเพียรกันอยู่แล้ว เรามี
ความตั้งอกตั้งใจดี ที่จะแสวงหาคุณงามความดี แต่เรา
พลาดไปนิดเดียว เราไปคิดว่า คุณงามความดีอันนี้
ขึ้นอยู่กับประกาศนียบัตรจากโลก โลกธรรมที่เขาจะ
รับรอง ตกลงเราก็หันทิศผิด

ที่นี้เรหันทิศใหม่ ยึดตามคำสอนของพระพุทธเจ้า

ว่า ถ้าเราจะทำใจของเราให้เป็นสุข เราต้องเดินไปบน
มรรค เราก็เลี้ยวไปด้วยสติ พอเลี้ยวไปด้วยสติปัฏ ใจ
จะแลลบกคิดตามอารมณ์ว่า โอ๊ย...นี่เขาสรรเสริญเรา
หรือเปล่า เหตุผลก็ขึ้นมาหักล้าง

พระพุทธเจ้าตรัสแล้วว่า กาลเวลาจะเป็นเครื่อง
พิสูจน์บุคคล ผลของงานต่างหากที่จะพูดดังยิ่งกว่า
เสียงสรรเสริญ หรือนินทาของคนอื่น

ก็เมื่อเรามีเหตุมีผลต้องแก้แบบนี้แล้ว ทำไม
จะต้องหวั่นไหวด้วย เพราะฉะนั้นหนักแน่นเข้าไว้ ใจ
เราก็มุ่งมั่นไปในทิศทางที่อยู่บนมรรค มันก็สงบ

แรก ๆ มันก็ยังไม่แน่ใจ เพราะเหมือนเด็กเพิ่ง
สอนเดิน พอไปเจอพื้นขรุขระหน่อย ก็ทำท่าว่าจะทรง
ตัวไม่ได้ จะล้ม ก็อย่าไปกลัวที่จะล้ม เพราะคนที่ไม่
เคยทำผิด ก็คือคนที่ไม่ทำอะไรเลย

ถ้าใครบอกว่า ฉันไม่เคยทำอะไรผิด ไม่ต้องไป
ตกใจ ไม่ต้องคิดว่า อู๊ยตายตาย เรานี่แน่ ตรงกันข้าม
คนที่ไม่เคยทำอะไรเลย ละเลงขนมเบื้องด้วยปากวัน
ยังคำ เพราะฉะนั้นเราไม่นับเป็นพรรคพวกของเรา เรา
เป็นประเภทคนทำจริง เราก็ต้องมีที่ผิด ถ้าไม่มีที่ผิด
เราจะเอาตรงไหนมาเป็นแบบฝึกหัด เพื่อลับสติปัญญา
เราได้

พอรู้อย่างนี้แล้ว ใจเราก็อ้อย ๆ มีกำลังจั้น พอจะหวั่นไหวไปตามความขาดสติและอารมณ์ที่มาดั่งเราไป เราก็จะฉุกคิดจั้นได้ แล้วก็ตั้งต้นใหม่

ตกลงเราทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ ใจเราก็เป็นธรรมชาติเข้าไปเรื่อย ๆ พอจบจากหน้าที่ความรับผิดชอบ อาจจะได้ด้วยเกษียณอายุ หรือเรามองเห็นว่า เราอ้อมเสียแล้ว อาหารจานนี้ เราก็กินไม่กิน ไม่มีใครมาบังคับเราได้ เราเป็นนายตัวเรา

ท่านอาจารย์บอก... ชีวิตของคนเรา เราจะเลือกทำอย่างไร มันขึ้นอยู่กับใจ ถ้าเมื่อไรใจเรอ้อมกับสิ่งที่อยู่ตรงหน้าแล้ว เราก็มีสติที่จะตัดเส้นทางใหม่ไปได้ แต่ถ้าเรายังไม่อ้อม แล้วเราหลอกตัวเอง เรายึดตัวเองเราไปไม่รอด

คนบางคนผิดหวัง ก็เลยหันไปปฏิบัติธรรม พอไปปฏิบัติ มันก็ไปปฏิบัติกิเลส ใจอันนั้นมันก็คือใจอันเดิม เพียงแต่เราย้ายลานบิน ตอนแรกเราทำงาน เราเบียดตุ๊กตาในลานนี้ เราก้ย้ายลานไปวัด แต่ใจมันก็ใจอันเดิม เพราะฉะนั้น เราไปเล่นตุ๊กตาใหม่ที่วัด เราก้เอาใจอันเดิมไปเล่น เป็นต้นว่า เราเคยเป็นคนทำอะไรต้องเล็งผลเลิศ ถ้าทำแล้วเป็นด้อยกว่าคนอื่น เราไม่ยอม ตรงนี้เราบังเอิญเก่งไม่จั้น เราก้ย้าย พอเข้าไปใน

วัด ทำยังไง

ครั้งหนึ่งค่ะ ก็หน้าลั่นจี่ ทุกคนก็คว้านลั่นจี่ จะไปใส่บาตร ทุกคนใส่จานเล็ก ๆ แล้วก็ถือจานของตัวเองจะไปถวายพระ เพื่อหวังว่าท่านอาจารย์จะได้หยิบของตัวเองใส่บาตร ท่านจะได้ฉันทันลั่นจี่ของฉันแน่ ๆ

ดิฉันไม่ทราบว่าคุณคนมีความตั้งใจอย่างนั้น ก็คิดแต่เพียงว่า ก็ลั่นจี่คว้านเหมือนกัน ทำไมจะรวมกันเป็นถาดเดียวไม่ได้ พระท่านจะได้ยกไปแบ่งลงบาตรง่าย ๆ ไม่ต้องถือทีละจาน ๆ แล้วก็ลำบากที่ท่านจะต้องจำว่า จานนี้ไปหมดที่บาตรองค์ไหน แล้วจะได้ตั้งต้นใหม่ได้ถูก

ทุกคนไม่ยอมเอาลั่นจี่ของตนเทลงในถาด หลังจากที่ดีฉันวิงวอน ก็มีบางคนกัดฟันว่า เอาละเทก็เท แล้วก็เทลงไป คนที่เล็งผลเลิศที่สุดก็เอาปะลงไปข้างบนด้วยความกระหึ่มยี้มย่อง เวลาขึ้นไปรับพร ก็เล็งว่า ถาดลั่นจี่เวียนไปถึงท่านอาจารย์ แล้วท่านอาจารย์หยิบลูกยอดหรือเปล่า

ที่เรื่องนี้จะเกิดแดงขึ้น เพราะท่านอาจารย์ท่านก้มลงไปข้างใต้ แล้วหยิบลูกข้างใต้ มาใส่ในบาตรท่านพอลงจากศาลา ก็ได้ยินเสียงบัน

แฮมเรารู้สึกสำห้เอาของเราไว้ข้างบนแล้วเชียว ท่านอาจารย์

ก็ไม่หอบ แล้วเราจะได้บุญได้ยังไง

ตกลงมันก็แบกความทุกข์จิตใจเข้าไปในวัด
แล้วก็เลยหงุดหงิด คับข้อง หนีต่อไปฉันไม่ไปวัดหรอก
เพราะไปแล้วมีแต่ความทุกข์ ท่านอาจารย์ก็ไม่เห็นของที่ฉันอุตส่าห์
ทำใส่บาตร คนอื่น ๆ ก็ร้าย ต้องมาแข่งทำอย่างเดียวกับฉันด้วย อยู่
บ้านดีกว่า ใจจะได้สบาย

ท่านอาจารย์ท่านก็หัวเราะ ฮี ๆ ท่านบอก... เอ๊ะ...
พูดยังกับว่าหลวงตาเลี้ยงกิเลสไว้เป็นโหลง ๆ แล้วคอยไปจิกคนที่มา
วัดอย่างนั้นแหละ

ทำไมไม่คิดบ้างว่า ไอ้กิเลสเนี่ยมันก็อยู่ในใจของ
ตัวเอง แต่อยู่บ้านเราเป็นใหญ่ ไม่มีใครกล้าขัดใจ กิเลส
ก็นอนกัน เราก็คิดว่า เราใส่ดีแล้ว พอมาอยู่วัด มีคน
เขากระฉอกให้เห็นกิเลสตัวเอง แทนที่จะขบใจเขา
แล้วซ่อนทิ้ง กลับไปโกรธเขา เรารำไม่ดี ไปโทษปีโทษ
กลอง แล้วมาหาว่าท่านอาจารย์ท่านเลี้ยงกิเลสไว้จิก
คนที่มาวัด ก็แปลกดี

เห็นไหมคะ เวลาที่เรามองไม่รอบ มองไม่ถูกต้อง
ตามเป็นจริง เรานำทุกข์นำโทษมาให้ตัวเอง แล้ว
ก็ไปสร้างหนี้เพิ่มขึ้น เพราะเราไปล่วงเกินวัด ไปล่วง
เกินท่านอาจารย์ แล้วคนที่มาเจอกันที่วัดกับเรา เขา
ไม่มีอะไรกับเราเลย ใจเราก็กระเซ็นความร้อนใจไป

ใหม่เขา เขาไม่รู้เรื่องด้วยเลย เขาไม่ได้คิดจะแย่งคว้าน
ลั่นจี้ใส่บาตร ทำไมถ้าเราจะใส่ลั่นจี้บ้าง เขาจะใส่บ้าง
จะเป็นไรไป เราควรจะได้ใจว่า พระท่านจะได้มีลั่นจี้
แยะ ๆ หรือเรากลายเป็นเทวดา เอาลั่นจี้มาสืบลูกมัน
กึ่งออกกลายเป็นร้อยลูก

แต่ถ้าเรายังเป็นกิเลสอยู่ คิดอย่างนี้ยาก ตัวเอง
ก็เคยตกม้าตายมาแล้ว ก็อุปคติเวลาเราไปวัด ท่าน
อาจารย์ท่านจะเอาเครื่องเล่นเทปมาให้เราขี้มฟังเทป
แล้วเราก้ใช้ถ่านไฟฉายของท่าน ทีนี้จะหิ้วถ่านไฟฉาย
จากกรุงเทพฯไป มันก็หนัก เวลาที่มีโอกาสได้เข้าไป
ในเมืองอุดร ดิฉันก็จะซื้อถ่านไฟฉายติดไปด้วย เพื่อ
ไปถวายคัน เพราะรู้สึกกระดากที่ใช้ถ่านไฟฉายของท่าน

ครั้งหนึ่ง ก็ซื้อถ่านไฟฉายมาสองกล่อง ยังไม่ได้
ถวายพระ ก็มีคนอื่น ๆ มาด้วย แล้วก็นั่งคุยกัน คน
หนึ่งก็คุยขึ้นมา บังเอิญเห็นถ่านไฟฉายของดิฉัน
บอกว่า การทำบุญด้วยแสงสว่าง เป็นต้นว่า ถวายค่า
ไฟ หรือเทียนไข หรือถ่านไฟฉาย จะได้ปัญญา เรานั่ง
ฟังอยู่ดี ๆ อีกท่านหนึ่งเหลียวมาเห็นถ่านไฟฉายของ
ดิฉัน หยิบสตางค์ในกระเป๋าวางลงมาให้

คุณหมอ...เอาสตางค์ไปนะคะ ไม่ต้องทอนคะ คุณหมออยู่
ในวัด ต้องใช้สตางค์เยอะ

ว่าแล้วก็ยกถ่านไฟฉายส่องกล่องของดิฉันไป
เลย

ฉันจะเอาไปถวายท่านอาจารย์
เหม็นในใจมัน นึบ...จึ้นมาเลยว่า

โอโฮ... เรื่องอะไรกัน กว่าเราจะหาถ่านไฟฉาย
ได้ เราก็ต้องคอยเมื่อไหร่จะได้มีโอกาสเข้าไปในอุดร
แต่สถิติที่ฝึกเอาไว้ มันกระตุกจึ้นมา ถ้าอยู่วัด
แล้วเราทำใจอย่างนี้ เราขาดทุน โมทนากับท่านเสีย สถิติ
บอกให้โมทนา แต่กิเลสยังตั้งอยู่ข้างใน มันรู้สึกว่
โมทนาได้ครึ่งหัวใจเท่านั้น

พอไปเดินจงกรม ดิฉันก็นึกจึ้นมาได้ว่ ถ้าปล่อยใจ
เราให้จึ้นจึ้นสนิมอย่างนี้ การปฏิบัติของเรามีหวังพึ่งแน
ก็ถามตัวเอง...เราอยากถวายถ่านไฟฉาย เขาช่วย
เอาไปถวายให้ แล้วเราโกรธเขาเรื่องอะไรละ อีกแล้ว...
อึดตา อยากให้พระท่านรู้ว่าเราเป็นคนถวาย ท่านจะได้
รู้ว่าเราไม่ใช่คนหน้าด้าน ดีแต่ใช้ถ่านไฟฉายของท่าน
ซึ่งท่านไม่ได้คิดหрок เราคิดไปเอง ความที่เรปกป้อง
ตัวเอง สงวนตัวเอง กลัวว่ท่านจะเห็นเราไม่ดี อึดตา
อีกแล้ว

พอกคิดได้อย่างนี้ ใจก็เบา พอกคิดเข้ามรรคแล้ว
โอโย...ครวนี้ความดีความชอบทั้งหลายตามมาอีก

ขอบคุณเขาใหญ่เลย คุณซิ เขามาช่วยให้เราเหมือนกับเราเป็นนางฟ้า เราอยาก...เพียงแต่นึกอยากจะถวายน่านไฟ ก็มีคนเอาน่านไฟมาถวาย แล้วยังได้สตางค์ไว้สำหรับไปซื้อของอื่นถวาย แล้วอย่างนี้จะไม่เรียกว่าเราเป็นนางฟ้า จะเรียกว่าอะไร สำเร็จได้ด้วยใจ สตางค์ก็ไม่ต้องเสีย

แต่เมื่อก่อน ทำไมมันไม่คิดอย่างนี้ก็ไม่รู้ มันไปหงุดหงิดพาลใส่ท่าน ทำให้ตัวเองร้อนไปหมด แล้วก็รำ ๆ จะไปนินทาท่านว่า คนอย่างนี้เข้าวัดมาทำไม มาเหยียบย่ำหัวใจของคนอื่น

คุณซิคะ เห็นใหม่ว่า แต่ละขณะ ๆ เราอยู่บนทางแพร่ง ถ้าเราปลิวไปด้วยอารมณ์ เราก็ไม่เชื่อเปิดโรงงานผลิตทุกข์ขึ้นมาทับตัวเอง จนกระทั่งเบนแต่เด็ดแต่หาทางออกไม่ได้ แต่ถ้าสติตามมาทันปั๊บ บุญกุศลไหลมาเทมา ไม่ได้อยากหามันก็ตามมา เพราะตอนแรกยังไม่ถึงว่า จะคิดไปได้ว่าเราเป็นเทวดา คุณเถอะพอทำถูกเสียอย่าง ดอกเบี้ยมันงอกออกมาเอง เป็นทิวเป็นแถวไปหมดเลย

พอฝึกแล้ว เราเห็นผลอย่างนี้ที่ไร ที่หลังพอสติจะผลอ มันจะมีแรงคอยกระตุกเอาไว้ ให้คิดไตร่ตรอง จนได้ปัญญา พอได้ปัญญาแล้ว ปัญหาก็

จบสิ้น แล้วมันจะได้แต่ความเมตตา และความร่ม
เย็น เป็นใจที่ผาสุกทุกครั้งไป

วิธีนี้ไม่หวังค่าะ ยกให้ทุกคน ๆ... ทุกคนเอาไป
ฝึกได้ เมื่อฝึกแล้วจะเห็นผล รับรองไม่มีใครเลยที่ฝึก
แล้วจะบอกว่า เอ๊ะ...วิธีนี้ชอบกลอยู่ ไม่ให้ผล รับรอง
ค่าะ ทุกคนฝึกแล้วมีผลเสมอกัน

บางคนปัญญาไวกว่าดิฉัน อาจะคิดแล้วเป็น
บุญทบทสองทบท สามทบทสี่ทบทนะคะ เป็นทวีคูณก็ได้
ท่านบอกแล้วว่า ไม่มีแสงสว่างอะไร ที่จะยิ่งกว่า
แสงสว่างของปัญญา แล้วปัญญาอยู่ที่ไหนกิเลส
มันหายไปหมด เพราะมันเป็นเงา แต่ถ้าเราอยู่ใน
แดนสนธยา โอ...กิเลสตัวมันอ้วน แล้วเงามันก็
หลอกให้เราสับสนจนกระทั่งหลงตามมันไป แล้วเราก็ก
พัง

อาร์ เอ็ออ์รุณชัย : ปล่อย

“เมื่อใดก็ตาม ที่ใจมีการปรุงคิด
มีความกระเพื่อม ไหวตัวขึ้น
จัดเป็นกรรมทั้งนั้น”

จาก อะไรลิขิตชีวิตของเรา
อมรา มลิกา

ไฉนจะมีใครใจดีเล่าประสบการณ์ของตัวเอง
ให้ดิฉันฟังบ้าง เชิญค่ะ

ถาม ผมขอเรียนถามว่า สมมติว่าเราจะใช้ชีวิตที่
คุณหมอรุณาแนะนำนี้ล่ะครับ ถ้าคิดอีกแง่หนึ่ง
จะไม่เป็นการส่งเสริม หรือให้โอกาสแก่คนที่ทำ
ไม่ดี ทำกันมากขึ้นอีกหรือครับ อย่างกรณีถ่าน
ไฟฉาย เขาอาจไปทำกับคนอื่นอีกหลายคน แล้ว
นาน ๆ ไปคุณธรรมก็เสื่อมลงเรื่อย ๆ ซิครับ

ตอบ พอใจเรคดีแล้ว อย่างที่ดิฉันคิดได้ในทางเดินจง-
กรม เราก็กลับมาหยิกแกมหยอกเขา หรือสอน
เขาได้ แต่ถ้าใจเรากำลังร้อน มีอยู่ทางเดียว เรา
ต้องแก้ที่ใจเราให้ได้ก่อน เพราะถ้าเราไปแก้เขา
ตอนนั้น ใจเราระต่าง เขาจับไม่ได้ เพราะใน
ฐานะอย่างนั้น เขาเข้ามาทำบุญ แล้วเขากำลัง
หิวบุญ เขาไม่เห็นเลยว่า ที่ทำอย่างนั้น เขาทำให้
เราโกรธ เพราะมาแย่งชิงของ ๆ เราไป

ถ้าเราเข้าไปนั่งในหัวใจเขาได้ เราจะเห็นเลยว่า
เขาบริสุทธิ์ เขาคิดว่าเราอยู่ที่วัด และก็ขอมขอ
เหลือเกิน การที่อยู่ดี ๆ มีคนมาช่วยซื้อถ่าน
ไฟฉายไป แล้วยังแถมสตางค์ทอนให้ เป็นการ

ที่เขาทำบุญกับเรา

ครั้งแรกที่ดิฉันได้รับคำอธิบายอย่างนี้ ดิฉันรู้สึก
หน้าชาว่า โอ้โฮ...เรานาถาถึงขั้นนี้แล้วหรือ
อ๊ตตาขึ้นม่ออีกแล้ว ดิฉันเลยทำใจว่า ทุก ๆ แบบ
ฝึกหัด เขามาช่วยทำให้เราเห็นว่า อ๊ตตาของเรา
ยังหน่ออยู่แค่นั้น แล้วเราก็กได้ดืบได้ดั้น

แรก ๆ ที่สติยังตามไม่ทัน พอมีคนทำทำนองนี้
มันวับ...ขึ้นม่อในใจ เอ๊ะ...เห็นเราเป็นอะไร เรา
ไม่ได้ม่ออยากได้สิ่งที่เขาขัดเยียด แล้วอ้างว่า...เขา
เอาม่อมาให้เรา

เห็นใหม่กะ วิธีคิดของคน มันแล้วแต่ภูมิหลัง
แล้วแต่ใจที่ปรุงคิดไป

ท่านจึงบอก...สังขารจิตของคนเรานี้ ถ้าเราคิด
ให้เป็นมรรค มันก็ดได้ประโยชน์ ถ้าคิดให้เป็นกิ-
เลส มันก็มีแต่จะทิ่มแทงเรา แล้วทำให้เราราว
ฉานกับคนอื่น

ถ้ากำลังโกรธอย่างนั้น เราก็กไปโยนสตางค์ใส่ท่าน
ซึ่งในกรณีนี้ ท่านเป็นถึงศาสตราจารย์คุณหญิง
และดิฉันก็เลื่อมใสท่านมาก แล้วอยู่ดี ๆ ดิฉัน

ซึ่งเปรียบเหมือนลูกหลานท่าน ก่อนหน้านั้นก็เคยเรียนท่านว่า ดิฉันชื่นชมท่านอย่างไรบ้าง แล้วอยู่ดี ๆ ก็ลุกขึ้น เอาสตางค์โยนใส่หน้าท่านแล้วว่า... 'ไม่เอา เอาถ่านไฟฉายของฉันทิ้งมาอะไรทำนองนั้น หรือบอกว่า อะไรกัน อาจารย์มาทำร้าย หักหาญน้ำใจดิฉัน ท่านก็ต้องเสียใจตกใจแล้วดีไม่ดี ท่านอาจคิดว่า ตายแล้ว... ถ้าคนเข้าวัดนาน ๆ เป็นอย่างนี้ เราเลิกเข้าวัดดีกว่า เพราะเรามีกรรมะมากกว่า

เห็นไหมคะ มันมีแง่ที่คิดได้ต่าง ๆ กัน แต่ถ้าใจเราใสแล้ว เราไปพูด บัวไม่ช้ำน้ำไม่ขุ่น เราอาจจะบอก...อาจารย์คะ ดิฉันก็หิวบุญเหมือนกัน นะคะอาจารย์ พูดอย่างนี้ ก็มีทางสะกิดให้ท่านได้คิด แล้วท่านก็นึก...ตายเป็นแน่ ไม่ทันนึกเลย พอเป็นอย่างนี้ เราก็จุงเขามาคลำขาข้าง เขาก็จุงเราไปคลำ หางข้าง มันก็ได้ด้วยกันทั้งคู่

ท่านจึงว่า ถ้าเมื่อไรก็ตาม เรายังสอนตัวเองไม่ได้ ทำไม่ได้ แล้วไปสอนคนอื่น อัดตาต่ออัดตามันชนกัน

เวลาที่ท่านอาจารย์สิงห์ทองถล่มดิฉัน ดิฉัน

เคยแปลกใจตัวเองเหมือนกันว่า ทำไมดิฉันรับได้
ครั้งแรกที่เข้าวัด ท่านอาจารย์เอาดิฉันหนัก ก็
จะจีให้เห็นว่าอวดตาของดิฉันมันอ้วนแก่ไหน

ตอนแรกทีไป เราก็มักรู้ว่ายังปฏิบัติไม่ดี ท่านลงมา
เทศน์ให้ที่โรงครัว ซึ่งเป็นส่วนผู้หญิง พออยู่ไป
สักอาทิตย์หนึ่ง ท่านให้เณรมาบอกว่า คำนี้น่า
จะเทศน์ที่ศาลา เทศน์ให้พระฟัง ขอเชิญเพื่อน
กับดิฉันขึ้นไปฟังได้ ใจมันก็ฟุนะคะว่า โอ้โฮ...เรา
คงปฏิบัติเข้าท่าแล้ว ท่านจึงอนุญาตให้ไปฟังเวลา
ที่ท่านเทศน์พระได้ พอไปถึง พระท่านยังมาไม่
ครบ ท่านก็ชวนคุย เป็นยังไงอยู่ที่นี้สบายไหม
ยังงั้นอะไรต่ออะไร แบบแจกไปถึงบ้านก็เป็น
ห่วงเป็นใย

แล้วท่านก็ถาม ใ...หมอมายู่กี่วันแล้ว

ดิฉันก็นับ...เจ็ดวันเจ้าค่ะ

ท่านก็ถามว่า เออ...แล้วปฏิบัติไปถึงไหนแล้ว จิตรวม
เป็นสมาธิหรือยัง

ตอนนั้นดิฉันไม่แน่ใจว่า เอ...จิตของเราที่มัน
แปลก ๆ นี้ มันเป็นอย่างอื่นแน่ เพราะท่านไม่

สอนนี่กะ ท่านทำทนายดิฉัน พอไปถึงวันแรก
ท่านบอกว่า

ไอ้การทำสมาธินั้นะ มันง่ายยิ่งกว่าปอกกล้วยเข้าปากอีก
อาจารย์เองก็ไม่เคยเรียนหมอมมา เมืองนอกก็ไม่เคยไป อาจารย์
ยังทำได้ เพราะฉะนั้นหมอมจะทำวิธีไหนก็ทำเถอะ พอเป็น
สมาธิแล้ว ค่อยมาพูดกัน แล้วท่านก็ไม่สอน

ดิฉันก็ไปตามเพื่อนที่ไปด้วยกันว่า ทำยังไง เขา
ก็อธิบายให้ฟังว่า เวลาที่บริกรรมไปแล้ว พอจิต
จะรวม มันจะมีความรู้สึกว่า ข้างในของเรา
เคลื่อนไหวเหมือนลงลิฟท์เก่า ๆ แล้วมันก็จะหยุด
ตึก... นั่นแหละ ตรงนั้นแหละ จิตรวม
ดิฉันก็คอยชิกะ เอ...มันไม่เห็นจะตึกสักที ไป
ถามท่าน ท่านก็บอก อ้าว...ตัวเองเป็นคนกิน
แล้วไม่รู้ว่าอึดหรือยัง มาถามอาจารย์ อาจารย์
จะไปตอบได้อย่างไร คือท่านไม่ยอมตอบ ให้เรา
ไปคิดเอาเอง เราก็กำลังกังวลว่า เอ...มันใช่
หรือไม่ใช่

คราวนี้กลางศาลา ท่านก็รูกฆาต ึง...จิตรวมเป็น
สมาธิแล้วยัง
ดิฉันไม่แน่ใจ จะไปชักท่านกลางศาลา ก็อาย ก็

ย้ายหน้าว่า...ยัง ท่านก็แผดเสียงขึ้นไปถล่มศาลา
เลย ต่อหน้าพระเจดีย์

ตายแล้ว...มาอยู่วัดตั้งเจ็ดวัน เสียข้าวสุกปลาตายชาวบ้าน ที่
อาจารย์เห็น่อยากไปบิณฑบาตมาเลี้ยง ไม่ได้เรื่องได้ราวเลย

ถ้าทางโลก ใครมาว่าดิฉันอย่างนี้ ดิฉันลุกขึ้น
ทะเลาะวิวาทด้วยได้เลย แต่ความรู้สึกตอนนั้น
มันรู้สึกษา จะว่าโกรธก็ไม่ใช่ แต่รู้สึกว่ ถ้าศาลา
แยก แล้วตัวเราสามารถถูกแผ่นดินสูบหายไป
ได้ ก็จะได้ใจหั่น่อยไม่ แต่ก็แปลก พอมองใจ
ตัวเอง มันก็ไม่ได้โกรธแค้นอย่างทีคิดว่ควร
จะเป็นเมื่อมีกรณีพิพาททางโลกกับคนอื่น

นี่ละคะ ตรงจุดนี้ ทำให้ดิฉันได้คิดอย่างทีเรียน
อาจารย์เมื่อกี้นี้ว่ เพราะใจของท่นไม่ได้มี
อึดตาทีจะมถล่มทลายดิฉัน ไม่ได้ทำเพื่อฉีก
หน้าให้ดิฉันอับอาย แต่ท่นเอาอันนี้เป็วิธีสอน

ถ้าท่นเทศน์ว่...นี่ะหมอึดตาของหมอยังหนา
เหลือเกิน ดิฉันก็จะนึกในใจ มันหนาแก่ไหนกัน
แล้วเราก็กิดเอาเอง อย่างทีกิเลสเสียมสอนให้
เรากิด ตกลงเราก็กิไม่เห็น แล้วเราก็กิไม่รู้

แต่พอท่านทำอย่างนี้ มันรู้เลยว่าในใจที่ปั่นป่วน เป็นทะเลบ้านี้ มัน...เรายังอ้วนอยู่แค่นั้น แล้วถ้าเราจะไปกำราบมัน เราจะกำราบมันอย่างไร

พอเมื่อไรก็ตาม เราชนะศึกในใจเราแล้ว ที่นี้เราจะถล่มเขา เราจะว่าเขา เราจะสอนเขา เอาให้ร้ายยิ่งกว่าท่านอาจารย์ ก็ไม่มีข้อห้าม ไม่ใช่ว่าเรามาปฏิบัติธรรมแล้ว เราต้องเมตตาจนกระทั่งใจเต็มโลก ไม่ใช่ นะคะ เรายังดู ลงโทษผู้ได้บังคับบัญชา หรือลูกน้อง ลูกศิษย์เราได้ แต่ว่าเราต้องดูที่ใจเราก่อนว่า มันไม่ใช่เพราะ...อยากอวดดีนี่แหละ เพราะฉะนั้นเอาเสียให้แสบเลย ถ้าอย่างนี้ละก็ ต้องหยุดค่ะ

ถาม ถ้าเราจะปฏิบัติธรรมนะคะ แล้วเราต้องเจอผู้บังคับบัญชาที่ทำงานด้วย แล้วรู้สึก ว่า ถ้าทำด้วยเราจะทุกข์ เราขอออกจากกลุ่มที่ทำงานด้วย พอออกมา เรารู้สึกว่า เอ๊ะ...เราเห็นแก่ตัวหรือเปล่าที่ออก แล้วเราจะทำอย่างไร ให้เขารู้ว่า เราไม่มีความพึงพอใจ แต่ก็ยังอยากช่วยทำงานอยู่ แต่ท่านไม่ฟังเราเลย เราก็มีทิฐิมานะเหมือนกัน อยากให้ท่านฟังเราบ้าง ก็เลยเอา

อย่างนี้ดีกว่า ถ้ายังเป็นทุกข์อยู่ก็ถอนตัว ไม่ขอทำงานนั้นขอทำงานอื่น แล้วจะอย่างไรให้ความรู้สึกที่ว่า เราไม่ได้เห็นแก่ตัว

ตอบ ดังที่ฉันเรียนแล้วว่า ร่างกายของเรามีหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือถ้าจะว่าไป เรามีหนี้ หนี้เก่า หนี้เก่าก็คือผลที่เราได้ทำไว้ในอดีต การที่อาจารย์ต้องมาทำงานที่ตรงนี้ และมีเจ้านายคนนี้ อาจารย์กับเจ้านายก็มีอะไรที่ค้างชำระกัน อันนี้เป็นความจริงที่พอมาปฏิบัติธรรมแล้ว มันจะเห็นขึ้นมาในใจ ตอนนี้อาจารย์ยอมรับตรงนี้ก่อน

เมื่อมันเป็นอย่างนี้ แล้วเราก็ตัดใจไว้แล้วว่า เราจะเดินบนถนนสายนี้ คือเราจะปฏิบัติธรรม ถ้าใจของอาจารย์ยังคิดว่า เอ๊ะ...การที่เราลาออกมาเห็นแก่ตัวหรือเปล่า อันนี้เป็นข้อพิสูจน์ยืนยันเลยว่า หนี้เรายังไม่หมด เราจึงรู้สึกเดือดร้อนใจอย่างนี้ ถ้าหนี้หมดแล้ว เราจะไม่รู้สึกอย่างนี้เลย ออกมาแล้วใจเราจะร่มเย็น เหมือนอย่างที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนพระอานนท์

มีอยู่คราวหนึ่งที่พวกเดียรถีย์ จ้างคนให้ไปด่า

ว่า แล้วก็ขังปาพระพุทธเจ้า เวลาที่ท่านไป
บิณฑบาต พระอานนท์รำคาญ จึงทูลขอให้
พระพุทธเจ้าเสด็จไปเมืองอื่น

พระพุทธเจ้าตรัสถาม... อานนท์ แล้วถ้าผู้คนเมือง
นั้นเขามาคำว่าเธออย่างนี้อีก จะทำอย่างไร

ย้ายต่อ

พระพุทธเจ้าตรัส...ไม่ อานนท์ เหตุเกิดที่ไหนต้องดับที่
นั่น ถ้าเหตุอยู่ที่ใจ เราต้องดับที่ใจเราให้ได้

ในกรณีนี้อาจารย์ต้องทำต่อไป แต่หาวิธีวางใจ
ของเราใหม่ ไม่ไปคิดว่า ทำอย่างไรเราถึงจะ
บอกเจ้านายว่า ฟัง...ฟังความเห็นของเราบ้าง
ถ้าอาจารย์ไปตั้งเข็มไว้อย่างนั้น อาจารย์จะก่อ
หนี้เพิ่มขึ้น แล้วจากนั้นไป ก็จะหนี้สิ้นพันตัว
เพราะใจเราจะไปครูดกับท่านอยู่เรื่อย แล้วก็คิด
อกุศลกับท่าน

แต่ถ้าเราคิดว่า อ้อ...หนี้เรายังไม่หมด เพราะ
ฉะนั้น เราไม่ใช่คนขี้เหนียวหนี้ เราก็ลูกนกเลง
เหมือนกัน เราจะปีกหลักใช้ เราก็ดูซิ อ้อ...
ขันติบารมีของเรายังไม่พอ เราถึงได้หงุดหงิด

กับกิริยาของท่านอย่างนี้ คราวนี้เราไม่สนใจ
ท่าน เราจะดูที่ใจเรา แล้วจะแก้ที่ใจเรา เราก็ไม่
ได้อยากเจอสถานการณ์อย่างนี้ แต่ความจำเป็น
ทำให้เราต้องเจอ ทำอย่างไรเราถึงจะหมั่นมันให้
เป็นหินลับสตีปัญญาของเรา ให้เราเกิดความ
อดทน ให้เราเกิดความเชือกเย็น จนสามารถฟัง
วิธีของท่าน

เมื่อท่านเป็นหัวหน้า ถึงเราจะเชื่อว่า ความคิด
ของเราที่เสนอไปนี้ ดีกว่าวิธีของท่าน แต่ความ
รับผิดชอบไม่ใช่ของเรา เราไม่มีอำนาจที่จะ
เลือกตัดสินใจ เราก็ต้องเคารพความเห็นของผู้
บังคับบัญชาของเรา เกมนี้เป็นเกมของท่าน
เราก็ต้องปฏิบัติตามเป็นลูกน้องที่ดี คือรับมาทำ
แล้วก็ต้องทำให้ลืมนข้อเสนอของเรา ศึกษา
กรรมวิธีที่ท่านให้ทำ แล้วก็ทำด้วยความเต็มใจ
แล้วดูซิว่า ผลจะออกมาเป็นอย่างไร

ถ้าออกมาแล้ว มันบกพร่อง เราก็ลองไปเสนอ
ท่านอีกว่า นี่นะกะทำไปแล้วมีผลอย่างนี้ ต่อไป
มันจะเสียหายอย่างนั้น ๆ ที่ดิฉันเรียนไว้ ผล
จะดีกว่าอย่างนี้ ๆ ท่านอาจอนุญาตว่า เออ..ทำ

ไปตามวิธีของคุณก็ได้ เพราะตอนนี้ใจของเรา
ไม่ได้ทำดีทำต่อยกับท่านแล้ว

ครั้งแรกที่อาจารย์บอกว่า แผนของอาจารย์ดี
กว่าของท่านนั้น ใจของอาจารย์ชนกับใจของ
ท่านเต็มแรงเลย อาจจะมีวิตท่านใส่ไหลไปแล้ว
ก็ได้ เพราะใจมันยึดนี้ ท่านเองท่านก็ยึด

แบบเดียวกับเจ้านายดิฉัน ที่บอกว่า ถึงเหตุผล
ของดิฉันจะถูก แต่ท่านจะบอกว่า ดิฉันเป็นตัว
ปัญหา ขัดเงินคำสั่งผู้บังคับบัญชา

คนเรา โดยไม่รู้ตัว มันเอาอัตตาต่ออัตตามา
ขวิดกันอยู่ตลอดเวลา แต่ก่อนใครมาบอกดิฉัน
อย่างนี้ ดิฉันไม่เชื่อนะคะ ดิฉันแย้ง อู๊ย...ดิฉัน
เป็นคนมีเหตุผลจะตายไป แต่พอมาปฏิบัติธรรม
แล้ว รู้เลยว่า ขวิดเขาแล้ว ก็ยังไม่สติรู้ว่าขวิด
แล้วยังไปบอกอีกว่า ฉันสุขภาพเรียบร้อย อยู่กับ
เหตุกับผล

ถ้าจะปฏิบัติต้องทำอย่างนี้ ทำจนใจอาจารย์เบา
สบาย แล้วคราวนี้ก็จะตรงกับคำตรัสของพระ
พุทธเจ้าที่ว่า ถ้าตรงไหนเป็นพาล เรามีสิทธิ์จะ

หลักไปร้อยโยชน์พันโยชน์ พาลในที่นี้ หมายถึง คนที่ไม่มีเหตุผล

พาลปัญญาคือ ปัญญาที่ขาดสติ ขาดพุทธิปัญญา ไม่ได้หมายความว่าอันธพาล อาจารย์เห็นด้วยไหมคะ

ถาม ขอเรียนถามท่านอาจารย์ว่า จิตที่ฝึกดีแล้วกับ จิตที่ยังไม่ได้ฝึก ในฐานะผู้บังคับบัญชา เราออกคำสั่งกับลูกน้อง ผลงานที่ออกมาอาจจะได้คล้าย ๆ กัน แต่ผลที่ได้ในแง่ความสัมพันธ์ทางใจจะเป็นอย่างไร อาจารย์จะกรุณาคาดหวังให้พวกเราฟังได้ไหมคะว่า ผลมันจะแตกต่างกันอย่างไร

ตอบ มันจะมีผลแตกต่างกันมาก ถ้าเราสามารถดับความโกรธได้จริง ๆ ไม่ใช่ข่มและกดเก็บนะคะ ใจของเราจะเป็นใจที่ยอมรับฟังปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา ถ้าเขาผิด เราก็ลงโทษไปตามเนื้อผ้า ลูกน้องที่เคยมีปัญหา เคยดื้อดั่ง จะยอมรับโทษทัณฑ์ของเราโดยไม่มีข้อแม้ มากขึ้นกว่าเดิม

อันนี้มีตัวอย่างมาแล้ว รองคณบดีท่านหนึ่ง ปฏิ-

บัตติภานาเป็นกิจวัตร ท่านมีเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็น
ยาม เวลาอยู่เวรชอบแอบเอาเหล้ามากินในสถาน
ที่ราชการ แล้วมีเรื่องอยู่เสมอ พอถูกเจ้านาย
เรียกมาดู ก็จะเถียง แล้วคงประพฤติเช่นนั้น
ต่อไปเรื่อย ๆ

คราวที่เกิดเหตุ ท่านบังเอิญเป็นคนรับผิดชอบ
ยามคนนี้ก็เอาเหล้ามากินในสถานที่ราชการ
เสร็จแล้วก็เกิดเหตุ ทะเลาะกับเพื่อนยามซึ่ง
อยู่สถานที่ราชการข้าง ๆ แต่คนละสังกัดกัน
โดยเข้ามากินเหล้าด้วยกัน แล้วเกิดพูดผิดหู ก็
เลยเอาผิดแทงเขา ถึงต้องส่งโรงพยาบาล แล้ว
ก็มีคดีกันขึ้นมา

พอท่านรองคนบดีทราบเรื่อง ท่านโกรธมาก
ขณะที่โกรธท่านก็นึก ถ้าท่านไปพูดอะไรตอนนี้
มันจะยิ่งแย่งกันใหญ่ ท่านก็เลยระงับเรื่องไว้
ก่อน แล้วเฝ้าดูใจตนเอง จนกระทั่งวันรุ่งขึ้น
ท่านเห็นว่า ใจของท่านเมตตาเขาได้แล้ว ท่านก็
เรียกเขาขึ้นมาพบ

ท่านถามเขาว่า...รู้หรือเปล่าว่่าตัวเองมีความผิด

อะไรบ้าง ครั้งแรกเขาฮึดฮัด ท่านก็ชี้แจง...เขา
ถูกภาคทัณฑ์มาก็ครั้งแล้ว ความผิดครั้งนี้เขา
จะต้องถูกไล่ออก ถ้าท่านไล่เขาออก เขาเห็น
สมควรไหม เขาก็ยอมรับว่าสมควร ท่านถามว่า...
จะให้ท่านทำอย่างไรกับเขา เขาก็บอกว่าเขาผิด
จริง เพราะฉะนั้นถ้าท่านจะไล่ออก เขาก็ต้อง
ยอมให้ไล่ออก

ท่านก็ถามว่า...เขามีอะไรจะพูดบ้างไหม เขาว่า...
ถึงเขาพูด ท่านก็คงไม่เชื่อเขา เพราะพูดที่ไรก็
ไม่รักษาคำพูดสักที ท่านเลยว่า...ถ้าท่านจะให้
โอกาสเขาอีกครั้ง เขาจะทำให้ท่านกลายเป็นคน
เสียคนไหม

เขาก็้มลงกราบเท้าท่าน แล้วบอก...เขาก็รับปาก
ไม่ได้ เพราะไม่ไว้ใจตัวเอง แต่ก็ซาบซึ้งในน้ำใจ
ของท่าน

ท่านเลยไม่ได้ไล่เขาออก แต่ภาคทัณฑ์เอาไว้ว่า
เขาทำผิดอย่างนี้ ๆ สมควรที่จะต้องไล่ออก เพราะ
ได้สัญญาไว้แต่ครั้งก่อน แต่เพราะว่า เขาสาร-
ภาพผิดทุกอย่าง ตั้งแต่รับราชการมาก็เป็นคน
ขยันขันแข็ง ประพฤติตัวดี และสำนึกผิด ท่าน

เลยให้โอกาสเขาอีกครั้งหนึ่ง

และหลังจากนั้น เขาไม่เคยเอาเหล้ามากินในที่ทำงานอีกเลย เขาเปลี่ยนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ และทำหน้าที่ไม่บกพร่องเลย

ถ้าใจของเราเป็นธรรมะจริง ๆ แล้ว ย่อมบันดาลให้สิ่งมหัศจรรย์เกิดขึ้นได้เสมอ แต่โดยมากที่ไม่ได้ผลกัน เพราะเราข่ม และหลอกตัวเอง

จิตเวลาข่ม มันกระด้าง และในความทุกข์ของคนที่รับ อดตาของเขาก็ใหญ่ขึ้นมา ทั้ง ๆ ที่เขาผิด แต่ก็ตั้งต้นว่า เขามีสิทธิ์ปกป้องตัวเอง มันก็เลยกลายเป็นอดตาชนอดตา แล้วเขาก็ข่มขึ้น เพราะคิดว่า เราน่าจะเห็นใจเขามากกว่านั้น

ตรงนี้เป็นตรงที่ดิฉันเห็นว่า ถ้าผู้ใหญ่ทั้งหลาย นำธรรมะมาเป็นแกนของใจแล้ว ปัญหาจะลดลงไปมาก แล้วจะเกิดสิ่งที่ดิฉันเล่าให้ฟังได้ ไม่ใช่ความบังเอิญ แต่เดิมดิฉันก็คิดว่าเป็นความบังเอิญ ครั้นมาพบด้วยตัวเองหลายครั้ง จนต้องเชื่อว่ามันไม่ใช่ความบังเอิญ แต่เป็นผลของธรรมะ

ถาม ผมมีข้อสงสัยอยู่สองข้อครับ ก็อย่างหนึ่ง ผมพบว่า เราไม่คำนึงถึงอัตตาของตัวเอง และเราก็ไม่ทุกข์กับเรื่องอะไร ๆ ทั้งนั้น ทีนี้มันมีปัญหาอยู่ว่า สังคมของเราที่ใกล้ตัวที่สุดก็คือ บุตรหรือภรรยาของผม สมมติว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มันส่งผลมาในทางลบกับตัวผม แต่ผมก็ไม่เดือดเนื้อร้อนใจอะไร บังเอิญมันส่งผลต่อไปถึงลูกและภรรยาของผมด้วย ผมอดหวังไม่ได้ เพราะว่าผมตัดอัตตาของผมได้แล้ว แต่อัตตาของผมซึ่งเกี่ยวข้องกับคนรอบข้างอันนี้ ผมทำไม่ได้ อันนี้อาจารย์จะกรุณาแนะนำอย่างไร

ประการที่สอง ในบางเรื่องเราไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ เราพยายามหลีกเลี่ยงการปะทะใด ๆ ทั้งสิ้น สมมติว่าการทำงาน เราก็ได้ถือหลักว่า เราพยายามให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ก็พอแล้ว ผมคิดว่าชีวิตเรานั้นต้องแล้วแต่ลิขิตของฟ้า แต่ในบางเรื่องในที่ทำงานเดียวกัน เรามีความมั่นใจว่า ถ้าปล่อยเรื่องกรณี ก ผ่านไป จะเกิดผลเสียต่อบางสิ่งบางอย่างต่อสังคม เช่น จะเกิดผลเสียต่อลูกศิษย์ของเรา คุณ ก คุณ ข กับคุณ ฮ เขายืนยันว่า

ต้องทำอย่างนี้ให้ได้แน่ ๆ เราก็ไม่เห็นด้วย แต่
เราในขณะที่เดียวกันก็ไม่อยากทะเลาะเบาะแว้ง
ไม่อยากยืนยันว่าเราถูกหรือเราผิด เราอยู่เต็ม
อกว่ามันผิด อย่างนี้ถ้ามันเกิดกับตัวเราเอง ไม่
เป็นไร เราอมรับได้ หรือเราไม่สนใจก็ได้ แต่
ถ้าปล่อยไป ผลมันจะเกิดกับลูกศิษย์เรา กรณีนี้
จะอย่างไร ผมมีแก่นี้ครับ

ตอบ ที่อาจารย์พูดว่า อาจารย์ไม่มีอึดตาแล้วนั้นจะ
ผู้ถามชี้แจง ผมสมมตินะครับ

ตอบ กะ สมมติ ข้อสมมติของอาจารย์ก็ยังไม่ถูกต้อง
เพราะสมมติถ้าอาจารย์วางอึดตาได้ อาจารย์ก็
จะมองเห็นเหตุผลหลุดออกไป ถ้าอาจารย์ไม่เดือด
ร้อนใจ แล้วไม่ทำอะไรเลย แปลว่าอาจารย์เห็น
แล้วว่า บุตรภรรยาหรือลูกศิษย์ของอาจารย์กับ
คู่กรณีของอาจารย์เขามีหนี้สินกัน มันจึงเกิด
เหตุอย่างนี้

แต่ถ้าอาจารย์ยังวางใจไม่ได้ แปลว่าสิ่งที่อาจารย์
ไม่ทำ เป็นการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ เพราะ
อาจารย์ถนอมอึดตาของอาจารย์ มันเป็นอึดตา

ซ็อนอัทตา อาจารย์ต้องการให้คนเขาเห็นอาจารย์ เป็นคนไม่มีเรื่องกับใครเลย ก็เลยถนอมอัทตา อันนั้นเอาไว้ เป็นอัทตาแฝงเร้น ซึ่งน่ากลัวยิ่งกว่า อัทตาโจ่งแจ้งอีกค่ะ

เวลานี้เราปฏิบัติธรรมแบบนี้มาก มันถึงได้เกิด ปัญหา แล้วเราก็ไปโทษว่า การปฏิบัติธรรม ทำให้ คนไม่มีความรับผิดชอบ ทำให้สังคมเสื่อมโทรม ลงไป

ถ้าเราปฏิบัติถูกต้อง เราต้องดูว่า หนึ่ง หน้าที่ ของเราก็คืออะไร เรื่องที่เกิดขึ้นนี้ ถ้าเราไม่จัดการ เป็นการบกพร่องหน้าที่ของเราหรือเปล่า ถ้า เป็นการบกพร่องหน้าที่ เราต้องจัดการ ทำแล้ว เกิดผลเสีย หรือว่าเราถูกโจมตี วิพากษ์วิจารณ์ เตือนรื้อนอย่างไร เราก็ยอมรับ เพราะเหตุมันมี มันจึงทำให้เราต้องมาอยู่ตรงตำแหน่งนี้ แล้วมี เรื่องนี้เกิดขึ้น เมื่อทำไปด้วยสติ ด้วยปัญญา แล้ว เหมือนเราเลือกเมล็ดผลไม้ปลูกลงไป เรา รู้ว่า...สติปัญญาบอก เราต้องเลือกเมล็ดนี้ปลูก ลงไป เมื่อต้นงอกขึ้นมา มันก็ต้องเป็นอย่างที่ เราเอาเมล็ดชนิดนั้นปลูกลงไป

ในกรณีนี้เราจำเป็นต้องเอาหนามพุงคอปปลุกลงไป เราก็ออมรับ เมื่อเวลาที่ต้นงอกมาเป็นต้นพุงคอป

ถ้าเราปฏิบัติธรรม ผลจะเกิดขึ้นมาตามฟ้าลิขิตไม่ได้ ผลจะเกิดขึ้นมาตาม *กรรม* ลิขิต คือการกระทำของเราเอง เพราะพระพุทธรองค์ตรัสไว้แล้ว ของทุกอย่างมาแต่เหตุ การกระทำ คำพูด และความคิดของเรา นี่คือลิขิตที่มันจะงอกออกมา เหมือนอย่างกับเราเอาเมล็ดอะไรใส่ลงในดิน มันต้องงอกเป็นต้นชนิดนั้นขึ้นมา ไม่เคยเลยที่เราเอาเมล็ดข้าวใส่ดินไปแล้วมันงอกเป็นต้นสัก

นี่ก็เหมือนกัน ในคำสอนของพระพุทธรองค์สิ่งที่เราทำไม่เคยเลยที่จะแปรรูปอย่างนั้นได้ เมื่อเหตุการณ์บีบรัดให้เราจำเป็นต้องเอาเมล็ดพุงคอปปลุกลงไป เราก็ออมรับว่า แล้วประเดี๋ยวต้นพุงคอป ก็งอกขึ้นมา แต่เพราะเราทำด้วยสติเรารู้ว่า เมื่อมันงอกขึ้นมาแล้ว ทำอย่างไรเราจึงจะไม่เอาตัวเรา หรือเอาตัวคนอื่นเข้าไปผูกหนามพุงคอปเกี่ยว หรือจำเป็นจะถูกเกี่ยว ก็

เกี่ยวน้อยที่สุด เท่าที่สติปัญญาเรามีจะแก้ไข เหตุการณ์อันนั้นได้ หรือถ้าเราสามารถที่จะแก้ไขให้เราไม่ต้องเอาหนามพุงดอปลุกลงไปได้ เราก็อำ พอดีจะตอบคำถามอาจารย์ได้ไหมคะ

ผู้ถาม ยังครับ คือผมว่า ผมไม่ได้ละเลยหน้าที่ ที่จะปกป้องความรับผิดชอบอันนั้น และผมก็ไม่สนใจกับผลที่จะตามมากับการกระทำ ในการบอกพร่องที่จะต้องรับผิดชอบอันนั้น ผมคิดว่า อาจารย์ยังไม่ได้ตอบคำถามผมชัดเจน ก็คือว่า แล้วผลกระทบซึ่งเกิดจากผม ที่จะส่งผลไปถึง บุตรภรรยา และคนรอบข้างเช่นเพื่อนของผม กรณีนี้จะให้ผมทำอย่างไร

ตอบ ก็ดิฉันเรียนแล้วไงคะว่า ถ้าอาจารย์เข้าใจธรรมะ ถูกต้อง ถ้าบุตรภรรยาอาจารย์ไม่ได้มีเหตุในอดีตที่เกี่ยวข้อง จะต้องรับวิบากอันนี้ด้วย ถึงอาจารย์ทำยังไง ๆ ไป มันก็ไม่ไปสะท้อนเขา บังเอิญตกไปถึงเขา มันก็กลิ้งไปที่อื่น คนเอาก่อนหินขว้างมา มันก็ให้บังเอิญมีคนอื่นเดินผ่านมา แล้วรับเคราะห์แทน เขาก็ถูกก้อนหิน หัวแตกตายไป มันจะเป็นอย่างนั้นจริง ๆ ถ้า

ไม่มีเหตุต่อเนื่องกัน

แต่ถ้ามีเหตุกัน อาจารย์จะไปพยายามยังไง ๆ
เขาไม่ได้ตั้งใจจะขว้างหัวภรรยาอาจารย์ หรือลูก
อาจารย์ ก็ให้บังเอิญมือเขาพลาดไป แล้วมันก็
มาโดนเข้าจนได้

ถาม ที่คุณหมอบอกว่า เพื่อนคุณหมอแนะนำว่า
เวลาที่จิตรวมเป็นสมาธินั้น มันมีความรู้สึก
เหมือนลิฟท์ที่ลงมาจากที่สูงแล้วหยุดดั่งตึกกะ
ครับ แล้วในที่สุดคุณหมอมีความรู้สึกอย่างนั้น
หรือเปล่า

ตอบ เปล่าค่ะ

ถาม แล้วคุณหมอ มีความรู้สึกอย่างไร ทุกคนจะมี
ความรู้สึกเหมือนกันหรือไม่ครับ

ตอบ ไม่ค่ะ แต่ละคนก็รู้สึกต่าง ๆ กันไปได้ ท่าน
อาจารย์ท่านบอก ใจของคนแต่ละคนมันเป็น
จริตต่าง ๆ กัน ถ้าเป็นคนสนุกเฮฮาอยู่โดย
ปกติ พอมารวมแล้ว จิตจะเปลี่ยนสถานะ จาก
การที่มันสนุกตามอารมณ์ไป แล้วรวมเข้ามา
อยู่กับสติปัญญา มันก็เหมือนเราเอาก้อนหิน

ก่อนโต ๆ โยนลงไปใต้น้ำ พอก้อนหินตกลงไป
ถึงก้นบ่อ มันก็กระแทกตึกไช้ใหม่คะ เขาก็
รู้สึกอย่างนั้นจริง ๆ เพราะเพื่อนดิฉันเป็นคน
เฮฮา แล้วก็สนุกรื่นเริง

ทีนี้อย่างพวกเรา เราคุ้นกับการใช้ความคิดระหว่าง
เรียนหนังสือ ระหว่างเตรียมงานสอน เราค่อนข้าง
ข้างจะมีสติอยู่กับใจ ยิ่งเวลาท่องหนังสือสอบ
หรือทำอะไร ใจของเรามันละเอียดเข้ามาแล้ว
มันเหมือนเม็ดทราย ท่านบอกเวลาที่เราเอา
เม็ดทรายทิ้งลงไปใต้น้ำ พอมันตกถึงก้นบ่อ ก็
ไม่รู้สึกละเลย เพราะน้ำค่อย ๆ พยุลงไป เรา
ก็จะรู้สึกของเราแบบเม็ดทรายคะ

ท่านจะให้ดิฉันเห็นว่า การเป็นมงคลตื่นข่าว
ใครเขาว่าอย่างไรแล้ว เราก็ไปคิดว่า เราจะต้อง
เหมือนเขา มันไม่ถูกต้องเสมอไป

ถาม ผมขอเรียนถามอีกนิดหนึ่งนะครับว่า ความ
รู้สึกที่เกิดขึ้นกับตัวคุณหมอนั้น มันเป็น
อย่างไร

ตอบ มันรู้สึกนึ่งคะ ครั้งแรกที่เราเอาใจเราผูกอยู่กับ

คำบริกรรม แล้วคอยเอาสติรู้อยู่ มันก็ยังไหวตามคำบริกรรม ตามลมหายใจ พอเริ่มจะเข้าที่มันรู้สึกหนักแน่น คล้าย ๆ กับตอนแรกเราดูใบไม้ มันก็เห็นใบไม้ไหวตามลม แต่พอเราดูรูปถ่าย ใบไม้มันนิ่งนะคะ ความรู้สึกของใจตอนรวม มันเป็นอย่างนั้นค่ะ แล้วของอาจารย์ล่ะคะ เป็นอย่างไร

ผู้ถาม ผมยังไหวอยู่ครับ

ตอบ ค่ะ ตอนแรก ๆ มันเป็นอย่างนั้น แล้วมันไวน้อยลง ๆ ถึงยังไหวอยู่ก็ไม่ต้องไปท้อใจ เพราะการที่ใจเรายังมีไหวอยู่ แต่เราไหวอยู่กับสิ่งที่เราตั้งมันเป็นอันเดียว ก็ถือว่าเป็นสมาธิเหมือนกัน เพราะสมาธิมี 4 ระดับ

ครั้งแรกเรายังผูกพันอยู่กับลมหายใจ หรือคำบริกรรม เป็นวิตกวิจารณ์ ต่อมาเราตัดวิตก วิจารณ์ ออก เราไม่ต้องคอยบังคับใจให้บริกรรม แต่มันถึงวนของมันอยู่ ใจเป็นปิติ ชุ่มน้ำ ถึงจะไหวอยู่ แต่ก็ไม่สายแล้ว วอกแวกไปที่อื่น ต่อมาใจค่อยละเอียดเข้า เป็นสุขอย่างประณีต ที่มันจะนิ่งสนิทไม่ไหวติง ก็ต่อเมื่อ มันลงไปถึงที่สุด

แล้วไม่ได้จำเป็นว่า คนปฏิบัติธรรมต้องได้อัปนาสมาธิ ลึกอย่างนั้น จึงปฏิบัติก้าวหน้า เกิดมรรคผล

ถาม ผมไม่ถามนะครับ แต่แสดงความคิดเห็นว่า อาจารย์พยายามอธิบายให้เราทำตัว ปฏิบัติตน ดูคล้ายเพชรเม็ดหนึ่ง ที่มีความใสและแวววาว แต่คล้ายกับว่าเพชรนั้นไปวางไว้บนหิ้ง ห่างไกล หลีกเลียงจากเหตุต่าง ๆ พยายามปล่อยสิ่งนั้นไปตามกรรม แล้วเพชรนั้นจะมีประโยชน์เพียงใดกัน

ตอบ ดิฉันไม่ได้บอกอย่างนั้นเลย ดิฉันบอกแล้วไงคะว่า ถ้าเหตุมีว่าเราจะต้องปลุกหนามพุงดอ เราก็ปลุกหนามพุงดอ เพราะถ้าเราปล่อยทุกอย่างให้เป็นไปตามกรรม เราจะไม่มีพระพุทธรูปบังเกิดขึ้นมาเลย

ดิฉันบอกว่า เมื่อเหตุเก่ามันมาทำให้เราเข้าที่คับขัน เรื่อย่าหนี ให้เราแก้ปัญหาคด้วยสติปัญญา ด้วยมรรค อย่าไปปล่อยมันตามอัตโนมัตินะ ความเคยชินเก่า ๆ เพราะชีวิตของเรา ที่วนเวียนกันอยู่ ไม่ไปไหน ที่เราบอกว่า สังสารวัฏอันนี้ไม่มี

ที่ตั้งต้น และไม่มีที่สิ้นสุด ก็เพราะว่าเราปล่อย
ให้มันหมุนไปตามอารมณ์ เราเคยอารมณ์ร้อน
พอใครมาขำโทสะ เราก็เผลอสติ ขำเขาตาย แล้ว
ก็ปล่อยให้มันเป็นไปตามอาจิตกรรม การกระทำ
ที่เคยชิน เพราะฉันเป็นคนเจ้าโทสะ แล้วเราก็
ต้องขำเขาตายอยู่เรื่อย ๆ หรือเพื่อใช้หนี้ เขาก็
มาขำเราตายบ้าง เราขำเขาตายบ้าง ตกลงมันก็
หมุนเป็นวงอยู่อย่างนี้ ดิฉันไม่ได้ว่าอย่างนั้นค่ะ

ถาม ก็ผมมีความสงสัยว่า อาจารย์พูดว่า เราสามารถ
จะเลี้ยงทุกอย่างได้

ตอบ ดิฉันไม่ได้ว่าค่ะ

ถาม เมื่อก่อนอาจารย์บอกว่า ถ้าวิบากนั้นลูกเมียจะไม่
ต้องรับ แล้วอาจารย์เห็นว่า ถ้าใครขวางก้อนหิน
มากก็ไม่โดน จะไปโดนคนอื่นหัวแตกแทนไป
เอง

ตอบ เมื่ออาจารย์พูดว่า ถ้าสิ่งที่อาจารย์อดออมไม่ทำ
นั้น เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงส่วนตัวของอาจารย์
อาจารย์ทนได้ แต่ถ้าพาดพิงไปถึงครอบครัว
ความรักลูกรักเมีย ทำให้ต้องปกป้อง เพราะทน
ไม่ได้ ก็เลยจะต้องลุกขึ้นมาต่อสู้กับเขา ดิฉันก็

เพียงแต่ให้ข้อแนะนำว่า ถ้าสิ่งที่อาจารย์ถอดออม
นั้นเป็นธรรมะ และอาจารย์เห็น ด้วยใจที่เป็น
ธรรมะ อาจารย์ก็ต้องเห็นต่อไปด้วยว่า ถ้าการ
ทำอย่างนั้นมันจะมีผลไปถึงลูกถึงเมียเราด้วย
ก็เพราะว่าลูกเมียเราเคยทำกรรมร่วมกับเรามา
เพราะฉะนั้นก็ย่อมต้องรับทุกข์อันนั้นด้วย เรา
ก็ตั้งรับสถานการณ์ด้วยสติปัญญาว่า แล้วเรา
จะแก้ไขอย่างไร เราจะเพิ่มภูมิคุ้มกันให้ลูกเมีย
เราสามารถผ่านภาวะวิกฤตินี้ไปได้ได้อย่างไร โดย
เอาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาเป็นหินลับสติปัญญา
ให้ใจของเรามีความแน่นแน้ มันคงขึ้น

แต่ถ้าการไม่ไปปะทะกับเขา เป็นเพราะเรา
ถนอมตัวเราเอง โดยเข้าใจผิดคิดว่า นั่นคือธรรมะ
แต่จริง ๆ นั่นคือกิเลสละก้อ เราก็ออกไปต่อสู้
โดยอ้างว่าปกป้องครอบครัว เหมือนอย่างเรา
จะปลุกหนามพุงดอ เราก็ปลุก แล้วอะไรจะเกิด
ขึ้นน้อยกว่ากันใหม่ อย่างนั้นต่างหากละคะ

ดิฉันไม่ได้บอกให้เราทะนุถนอมความเป็นเพชร
ของเรา แล้วหลักขึ้นมาเห็นแก่ตัวอย่างนั้น ถ้า
เป็นอย่างนั้น พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้แล้ว ท่าน

จะมาสั่งสอนประชาชนอยู่ทำไม ท่านก็เสวยวิมุตติสุขอยู่ในป่าตามลำพังพระองค์เอง ไม่ดีกว่าหรือ
ธรรมะทำให้คนกล้าที่จะเผชิญความจริง แต่ในการกล้าที่จะเผชิญความจริงนั้น เราเผชิญด้วยความสุขุมคัมภีรภาพ เราไม่ได้เผชิญด้วยเอาอารมณ์ไปใส่กัน

ถาม ผมกำลังคิดว่า บางทีปรัชญาชีวิตของแต่ละคนมันต่างกัน อย่างทุกคนในที่นี้ บางคนอาจจะตั้งปรัชญาชีวิตว่า ความสุขของตัวเองนั่นคืองานเป็นหลัก แต่บางคนอาจจะตั้งปรัชญาชีวิตของตัวเองว่า ความสุขเป็นหลัก ที่นี้น้ำหนักของแต่ละคนจะไม่เท่ากัน

ตอบ แล้วจริง ๆ ความสุขเป็นหลัก กับงานเป็นหลัก มันผิดกันตรงไหนคะ

ถาม คือ ถ้าถือว่างานเป็นหลักนะครับ งานทุกอย่างต้องสำเร็จ นั่นคือทำให้ตัวเองมีความสุข

ตอบ แต่ถ้าเราทำงานสำเร็จโดยการป้าคนอื่นหัวร้างข้างแตกหมดเลย มันจะเป็นความสุขได้อย่างไร

ผู้ถาม คงไม่ถึงขนาดนั้นหรอกครับ

ตอบ ถ้าอาจารย์มองให้ดี จริง ๆ แล้ว การที่เราจะตั้งเป้าว่างานเป็นหลัก หรือความสุขเป็นหลัก เราก็ต้องการไปที่เดียวกัน คือไม่ว่าเราจะทำอะไรก็ตาม เราต้องการให้ใจอันนี้ได้อาหารตลอดเวลาที่เราประกอบสิ่งนั้น ถ้าเราทำงานด้วยความเข้าใจ เราก็ได้ความสุข ถ้าเราต้องการความสุขเป็นหลัก เราก็เอางานนั้นแหละเป็นพาหนะพาเราไปสู่ความสุข เพราะอยู่ดี ๆ เราจะนั่งอยู่เฉย ๆ แล้วเป็นสุขขึ้นมา มันไม่ได้ ชีวิตของคนเรา เรายังต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบ เมื่อมีหน้าที่ความรับผิดชอบ การทำหน้าที่ความรับผิดชอบ เราก็เรียกว่าทำงานนั้นแหละ

ถาม คือผมกำลังเปรียบเทียบการตัดสินใจของคนว่า ถ้าใครมีปรัชญาอะไรหนักแน่นกว่ากัน ถือว่าตัดสินใจตามอันนั้น คล้าย ๆ ว่า ทุกคนจะต้องพยายามตัดสินใจเอาเรื่องธรรมะเป็นหลัก

ตอบ ไม่จำเป็นหรอกค่ะ แต่ถ้าใครมองเห็นธรรมแล้ว เพราะใจเริ่มจะเบื่อ เริ่มจะอึดแล้ว ก็จะได้เข้าทาง คือ มรรค ไม่ต้องเสียเวลาไปเดินให้เท้าพองนาน แล้วก็หลงทาง

แต่การที่ใครจะตัดสินใจ เน้นทางไหนหนัก มันก็ขึ้นอยู่กับเหตุเก่า ๆ ที่เป็นภูมิหลังอยู่ในใจ ไม่ใช่ทุกคนคิดว่า ฉันจะปฏิบัติธรรม แล้วมันจะปฏิบัติได้ ถ้าหนี้เก่าของเรายังมีอยู่หลายแสน ยังไง ๆ ก็ปฏิบัติไม่ได้ หลับตาไม่ลงหรือก่ะไม่อย่างนั้น ทำไมทุกคนถึงไปบวชเป็นพระไม่ได้ หรือคนทุกคนที่ไปบวชเป็นพระแล้ว ก็ยังร้อน ต้องสึกออกมาอีก ก็เพราะหนี้หนี้เขาไป

มันไม่ใช่ว่า คิดอยากจะทำแล้วเราก็กทำได้ เราจะต้องสะสมทุนรอนด้วยกันทั้งนั้น เหมือนอย่างกับอาจารย์จะมาเป็นอาจารย์อยู่ที่นี้ อาจารย์ก็ต้องเรียนหนังสือมาดีพอสมควร แล้วก็มีความรู้ จึงได้รับเลือกเข้ามาเป็นอาจารย์อยู่ในมหาวิทยาลัยอย่างนี้ ไร่ไหมคะ ทุกอย่างคะ ในการปฏิบัติชีวิตของเรา เราก็ต้องสะสมทุนรอนกันขึ้นมาอย่างนี้ทั้งนั้น

ดิฉันเพียงแต่ชี้แนะวิธีการเก็บเกี่ยวทุนรอน ในขณะที่ยังไง ๆ เราก็ต้องทำงานกันอยู่แล้ว แทนที่เราจะทำความรู้ไม่รอบ แล้วเราก็กไปเสียทำให้เกิดหนี้ขึ้นมาโดยไม่จำเป็น แล้ววันหนึ่งเรา

ก็ได้แต่นึกเสียใจ จะได้ระวังเสียแต่บัดนี้ ทำงานไปด้วย แล้วก็สะสมทุนรอนไปด้วย เท่านั้นเอง ค่ะ ไม่ได้บังคับว่า ทุกคนจะต้องเห็นตาม แล้วกลายเป็นคนที่ไม่มุงาน

ผู้ถาม ผมเพียงแต่จะแสดงความคิดเห็นเท่านั้นเองครับ

ตอบ ค่ะ ดิฉันก็ดีใจ เพราะว่าอาจจะมีหลายคนก็เข้าใจไม่ชัดอย่างนี้ การเอาธรรมะเป็นหลักไม่ได้ทำให้ งานของเราบกพร่องนะคะตรงกันข้าม เราจะมุงานได้มากกว่าเดิม เพราะแต่เดิมเวลาไปสะดุดอะไรสักหน่อยหนึ่ง เราก็ทำท่าจะล้ม เพราะอึดตายของเรา สักดีศรีของเราบาดเจ็บ พลอยทำให้กายหมดแรงไปด้วย แต่ถ้าใจมีธรรมะเป็นฐานรองรับ อุปสรรคที่เกิดขึ้นกลับเป็นแบบฝึกหัดทำทนายสติปัญญา เป็นตัวกระตุ้นให้เราจดจ่อ พากเพียร จนสามารถก้าวข้ามขวากหนามเหล่านั้นไปได้

ทำแล้ว ใครจะยกย่อง หรือจะขำขี้ สติธรรม ปัญญาธรรม จะเป็นเกราะคุ้มกันใจให้ไม่ฟุ้ง หรือแพบตามลมแห่งโลกธรรมเหล่านั้น เพราะใจของเรา รู้แจ้งแทงตลอดในเหตุผลตามเป็นจริง สงบ

ผาสุก มั่นคง ที่จะรอให้กาลเวลาเป็นผู้คลี่คลายว่า
อะไรเป็นอะไร เมื่อการกระทำเหล่านั้นสัมฤทธิ์
ผล

คนในสังคมที่เป็นธรรมชาติไปโดย จะมีสุขภาพ
จิตแข็งแรง เพราะธรรมชาติคอยกำราบอดีต
ให้ละลาย จนจางหายไปในที่สุด อดตาน้อย
ลงเท่าไร ความคงเส้นคงวา เป็นเหตุเป็นผล
ก็เพิ่มขึ้นเท่านั้น ทุกคนก็สามารถ พูด ภาษา
เดียวกัน สื่อความหมายกันเข้าใจถูกต้อง เป็น
อันจบปัญหา

ดิฉันหวังว่า เนื้อหาที่เรามาแลกเปลี่ยนความคิด
เห็นกันในคืนนี้ คงมีประโยชน์แก่พวกท่าน ใน
อันจะนำไปใช้เพื่อเติมความผาสุกให้กับชีวิตการ-
งาน บัดนี้ก็สมควรแก่เวลาแล้ว จึงขอโอกาส
ยุติค่ะ

อารี เอืออรุณชัย : แสงท

“ความเห็น หรือ ทัศนะ ของคนเรา เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง
เพราะเป็นเหมือนเข็มทิศ ที่จะพาเราตัวให้เป็นไป”

จาก พุทธธรรมคำจุนโลก
อมรา มลิตา

ฝึกแล้ว.....

ที่หลังพอสติจะเผลอ

มันจะมีแรงคอยกระตุกเอาไว้

ให้คิดไตร่ตรอง จนได้ปัญญา

พอได้ปัญญาแล้ว ปัญหาจะจบสิ้น

แล้วมันจะได้แต่ความเมตตา

และความรุ่มเย็น

เป็นใจที่ผาสุกทุกครั้งไป

อมรา นลิตา